

RUIMTELIJKE ONDERBOUWING
Vollenhove,
Appartementen Haven

Rho

—
ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

INHOUDSOPGAVE

blz

1. INLEIDING	1
1. 1. Aanleiding	1
1. 2. Ligging plangebied	1
1. 3. Planologische regeling	2
1. 4. Leeswijzer	2
2. BELEIDSKADER	3
2. 1. Rijksbeleid	3
2. 2. Provinciaal beleid	3
2. 3. Gemeentelijk beleid	5
3. BESCHRIJVING SITUATIE EN PLANOLOGISCHE WIJZIGING	7
3. 1. Omgeving plangebied	7
3. 2. Huidige situatie plangebied	8
3. 3. Beschrijving initiatief	9
3. 4. Ruimtelijke inpassing	10
4. TOETS AAN WET- EN REGELGEVING	12
4. 1. Geluid	12
4. 2. Milieuzonering	12
4. 3. Bodem	12
4. 4. Water	12
4. 5. Externe veiligheid	13
4. 6. Luchtkwaliteit	13
4. 7. Ecologie	14
4. 8. Archeologie	15
4. 9. Cultuurhistorie	15
4. 10. Kabels en leidingen	15
5. UITVOERBAARHEID	16
5. 1. Inleiding	16
5. 2. Maatschappelijke uitvoerbaarheid	16
5. 3. Grondexploitatie en economische uitvoerbaarheid	16
6. AFWEGING EN CONCLUSIES	17

BIJLAGE

Bijlage 1 Archeologisch onderzoek

1. INLEIDING

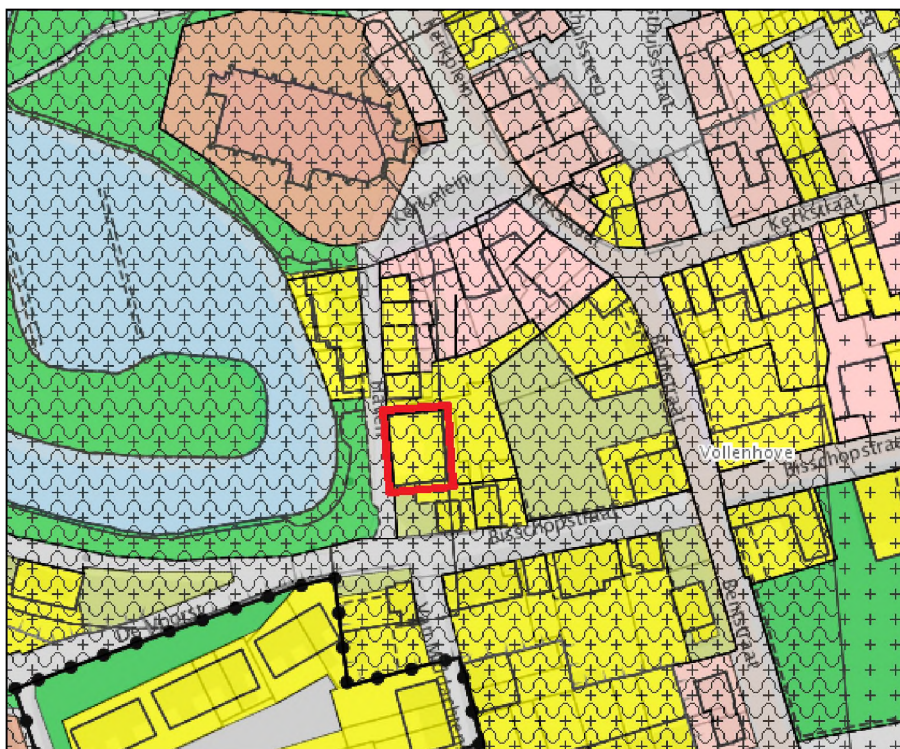
1. 1. Aanleiding

In het centrum van Vollenhove, nabij de haven en het Kerkplein, wordt een herontwikkelingsproject gerealiseerd. Onderdeel van dit project is het realiseren van een appartementencomplex. In het verleden is een bouwvergunning (op basis van een artikel 19 procedure) verleend voor een complex met vier appartementen. Gebleken is dat, om het plan financieel haalbaar te maken, er twee appartementen moeten worden toegevoegd. Er is daarom een nieuw bouwplan opgesteld voor een complex met zes appartementen. Dit bouwplan kan niet op basis van het geldende bestemmingsplan worden gerealiseerd.

De gemeente wil in principe medewerking verlenen aan de ontwikkeling. Hiervoor is het opstellen van een ruimtelijke onderbouwing noodzakelijk. Deze ruimtelijke onderbouwing biedt een juridisch planologische regeling waarbinnen de gewenste situatie mogelijk is.

1. 2. Ligging plangebied

Het plangebied ligt in het centrum van Vollenhove. De begrenzing is afgestemd op de kadastrale perceelgrenzen. De ligging van het plangebied is geprojecteerd op het geldende bestemmingsplan weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. De ligging van het plangebied

1. 3. Planologische regeling

Het projectgebied is geregeld in het bestemmingsplan Vollenhove en Blokzijl, dat op 17 september 2013 is vastgesteld. Het heeft hierin de bestemming 'Wonen – Beschermd stadsgezicht'. Tevens heeft het de bestemmingen 'Waarde – Vollenhove Beschermd stadsgezicht', 'Waarde – Archeologie 1' en 'Waterstaat – Waterkering'.

Op de locatie ligt een bouwvlak met de aanduiding 'gestapeld', waarin vier gestapelde woningen zijn toegestaan. De aanvraag voldoet niet aan de bouwregels in het bestemmingsplan. Het gebouw ligt gedeeltelijk buiten het bouwvlak en er worden zes woningen gerealiseerd.

1. 4. Leeswijzer

De toelichting op de ruimtelijke onderbouwing is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt het beleidskader uiteengezet, waarin wordt ingegaan op de provinciale en gemeentelijke beleidsuitgangspunten ten aanzien van het plangebied. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de ruimtelijke en functionele aspecten van het plangebied en de voorgenomen ontwikkeling. Hoofdstuk 4 behandelt vervolgens de verantwoording ten aanzien van de omgevingsaspecten die van belang zijn voor het bestemmingsplan. In hoofdstuk 5 worden de uitgangspunten voor het plan geformuleerd. Hoofdstuk 6 gaat kort in op de juridische regeling van het bestemmingsplan, waarna in hoofdstuk 7 wordt ingegaan op de uitvoerbaarheid van het plan.

2. BELEIDSKADER

2. 1. Rijksbeleid

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is op 13 maart 2012 door de minister vastgesteld. Met de Structuurvisie zet het kabinet het roer om in het nationale ruimtelijke beleid. Om de bestuurlijke drukte te beperken brengt het Rijk de ruimtelijke ordening zo dicht mogelijk bij burgers en bedrijven, laat het meer over aan gemeenten en provincies en komen de burgers en bedrijven centraal te staan. Het Rijk kiest voor een selectievere inzet van rijksbeleid op slechts 13 nationale belangen. Voor deze belangen is het Rijk verantwoordelijk en wil het resultaten boeken. Buiten deze 13 belangen hebben decentrale overheden beleidsruimte voor het faciliteren van ontwikkelingen.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) stelt regels omtrent de 13 aangewezen nationale belangen zoals genoemd in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). Dit bestemmingsplan raakt geen rijksbelangen zoals deze genoemd zijn in het Barro.

2. 2. Provinciaal beleid

Omgevingsvisie Overijssel

In de *Omgevingsvisie Overijssel* (2013) wordt de visie op de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving van de provincie Overijssel geschetst. De visie is daarbij gericht op 2030. Gekoppeld aan de Omgevingsvisie heeft de provincie een *Omgevingsverordening* (2009) opgesteld. In de Omgevingsverordening worden regels gesteld ten aanzien van het provinciaal belang. De provincie wil de kwaliteit van de leefomgeving verbeteren met het oog op een goed vestigingsklimaat, een veilige en aantrekkelijke woonomgeving en een fraai buitengebied. Deze leefomgeving moet geschikt zijn voor de grote diversiteit aan activiteiten die mensen in de provincie willen ondernemen.

In de omgevingsvisie staat het uitvoeringsmodel centraal. In dit model draait het om drie vragen die antwoord geven op of, waar en hoe ontwikkelingen uitgevoerd worden. Bij de eerste vraag zijn generieke beleidskeuzes van belang. Bij de tweede vraag zijn ontwikkelingsperspectieven richtinggevend en bij de derde vraag gaat het om de inpassing in de kenmerken van het gebied.

Generieke beleidskeuzes

Het gaat hier om algemene keuzes die bepalen of ontwikkeling nodig, dan wel mogelijk zijn. Voor onder andere voorzieningen in het stedelijk gebied hanteert de provincie de SER-ladder. Dit betekent dat voor ontwikkelingen eerst bestaande bebouwing of herstructurering wordt benut, voordat er uitbreiding plaatsvindt.

Dit project betreft het invullen van een herontwikkelingslocatie. Deze ontwikkeling vindt plaats binnen de bebouwde omgeving en op een locatie waar al bouwrechten zijn voor het realiseren van een appartementengebouw. De ontwikkeling is dus in overeenstemming met de SER-ladder.

Ontwikkelingsperspectieven

Voor het plangebied geldt het ontwikkelingsperspectief 'Dorpen en kernen als veelzijdige leefmilieus'. De nadruk in dit ontwikkelingsperspectief ligt op het creëren van een breed spectrum aan gemeente milieus van woningen, werkruimtes, bedrijven, voorzieningen en recreatieve mogelijkheden die voortbouwen op de karakteristieke opbouw van dorp of kern. De identiteit en eigenheid van de kernen is hierbij leiden bij opgaven zoals herstructurering, inbreiding en uitbreiding.

Het realiseren van extra appartementen past binnen dit ontwikkelingsperspectief.

Gebiedskenmerken

De provincie wil ruimtelijke kwaliteit realiseren door, naast bescherming, vooral in te zetten op het verbinden van bestaande kwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen. Hierbij zijn de gebiedskenmerken van provinciaal belang het uitgangspunt. In de lagenbenadering zijn per laag de daarbij horende gebiedskenmerken genoemd. Voor het plangebied zien de gebiedskenmerken van de verschillende lagen er als volgt uit:

- natuurlijke laag: stuwwallen en ruggen
Het reliëf en het hoogteverschil met de omgeving zijn nog steeds goed zichtbaar en beleefbaar. De stuwwallen zijn rijk aan archeologische waarden. De ontwikkeling vindt plaats in stedelijk gebied. De ontwikkeling doet geen afbreuk aan de kwaliteiten van de natuurlijke laag.
- laag van het agrarisch cultuurlandschap: oude hoevenlandschap;
De ontwikkeling heeft geen consequenties voor de karakteristiek en structuur van het landschap.
- stedelijke laag: Historisch centra, binnensteden, landstadjes;
Het centrum kenmerkt zich door het historisch gegroeid patroon van wegen en openbare ruimten tezamen met het individuele karakter van de vaak historische bebouwing. De centra herbergen vaak een dynamische mix van functies en kennen veel ontwikkelingen. Het appartementencomplex project past binnen dit historisch karakter en respecteert daarin de historische kwaliteiten van Vollenhove.
- lust- en leisurelaag: recreatieve routes en vaarwegen. Het plan doet geen afbreuk aan het doelmatig gebruiken van deze routes.

Conclusie

Geconcludeerd wordt dat het project past binnen de beleidskeuzes van de provincie en aansluiten op het ontwikkelingsperspectief dat op het plangebied van toepassing is. Voorts wordt er geen afbreuk gedaan aan de kenmerken van het gebied. Het project is dus in overeenstemming met het provinciaal beleid.

2. 3. Gemeentelijk beleid

Strategische Toekomstvisie Steenwijkerland 2030

De gemeente Steenwijkerland heeft de Strategische Toekomstvisie Steenwijkerland 2030 (2009) ontwikkeld. Deze visie bevat een integrale visie op de ontwikkeling van de gehele gemeente tot 2030. De visie gaat uit van het koesteren en versterken van bestaande kwaliteiten. Daarbij gaat het om de kwaliteiten van de landschappen, de stad en de overige kernen en de potenties van het gebied.

In de visie wordt gesteld dat Steenwijkerland een streekfunctie voor wonen, werken en voorzieningen heeft. Nieuwe ontwikkelingen moeten bijdragen aan de versterking van het Steenwijkerland. Het aantal huishoudens zal zeker tot 2025 stijgen. Het beleid is om voor de lokale bevolking te bouwen met aantrekkelijke woningen op de juiste plek. De ontwikkeling past daarom ook in het gemeentelijke beleid.

Visie op Wonen en Leefbaarheid

Op 29 mei 2012 heeft de gemeenteraad het rapport 'Visie op wonen en leefbaarheid, vitaal duurzaam' vastgesteld. In deze visie is een indicatie voor de lokale woningbehoefte opgenomen op basis van de vraag in de periode 2011-2020. De visie heeft betrekking op de woningbouwlocaties binnen de kernen van de gemeente Steenwijkerland

De gemeente Steenwijkerland streeft ernaar om minimaal 50% van de nieuwbouw op inbreidingslocaties te realiseren. Met dit beleid wordt het beslag op de open ruimte verminderd, maar vooral wordt hierdoor de kwaliteit van het bebouwde gebied vergroot. Die verbetering van de woonomgeving raakt direct de leefbaarheid / vitaliteit van een kern. Het accent in de nieuwbouw ligt hierbij op (jonge) gezinnen en senioren. Hierbij is de bouw van goedkope koopwoningen gewenst.

Het beleid gaat er vanuit dat in alle kernen ruimte gezocht wordt om te bouwen als er sprake is van een manifeste lokale woningvraag. Voor de woningbouw in Vollenhove wordt een actieve rol van de gemeente gevraagd bij het programmeren van de nieuwbouw.

Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkeling past binnen de Visie op Wonen en Leefbaarheid.

Beleidsnota Ruimtelijke kwaliteit kernen.

De gemeente Steenwijkerland heeft de Beleidsnotitie Ruimtelijke Kwaliteiten Kernen in concept opgesteld, zodat zij ontwikkelingen meer kan gaan sturen op ruimtelijke kwaliteit. In deze notitie zijn de ruimtelijke kwaliteiten van de kernen benoemd, welke het uitgangspunt vormen bij de beoordeling van mogelijke (nieuwe) ontwikkelingen.

Deze notitie dient als integraal sturingsdocument bij nieuwe ontwikkelingen, waarbij een handzaam en concreet afwegingskader is gegeven om een goede beoordeling te kunnen maken bij bouwaanvragen en -verzoeken waarvoor een afwijking van de regels moet plaatsvinden.

Het projectgebied ligt in een historische kern, die aangegeven is vanwege een hoogwaardige ruimtelijke kwaliteit. De ontwikkeling doet geen afbreuk aan de bestaande ruimtelijke kwaliteit van het plangebied.

Welstandsnota 2004

De Welstandsnota 2004, vastgesteld d.d. 5 februari 2004, gaat over de kwaliteit van de bebouwing in de gemeente Steenwijkerland. Oude en nieuwe gebouwen in al hun verscheidenheid vormen met elkaar het aanzien van de gemeente. Het bouwplan is getoetst door de welstandscommissie. De commissie concludeert dat het plan niet leidt tot een onaanvaardbare aantasting van monumentale waarden en niet in strijd is met redelijke eisen van welstand.

3. BESCHRIJVING SITUATIE EN PLANOLOGISCHE WIJZIGING

3. 1. Omgeving plangebied

Het plangebied ligt in het centrum van Vollenhove op een locatie nabij de Haven en het Kerkplein. De locatie maakt deel uit van de bebouwde omgeving welke onderdeel is van het beschermd stadsgezicht. De woonhuizen binnen het beschermd stadsgezicht zijn opgebouwd uit een of twee bouwlagen onder schild- en zadeldaken (soms met wolfseinden). Dit zorgt voor veel variatie in de omgeving.

Langs de hoofdstraten bestaat de bebouwing uit twee bouwlagen met een kap. De verhoudingen van de panden zijn overal ongeveer gelijk, maar in sommige gevallen zijn twee percelen samengevoegd tot een woonhuis van meer monumentale afmetingen. De verticale rechthoekige vensters zijn op de begane grond hoger dan op de verdiepingen en aan de secundaire straten neemt de hoogte van de bebouwing af.

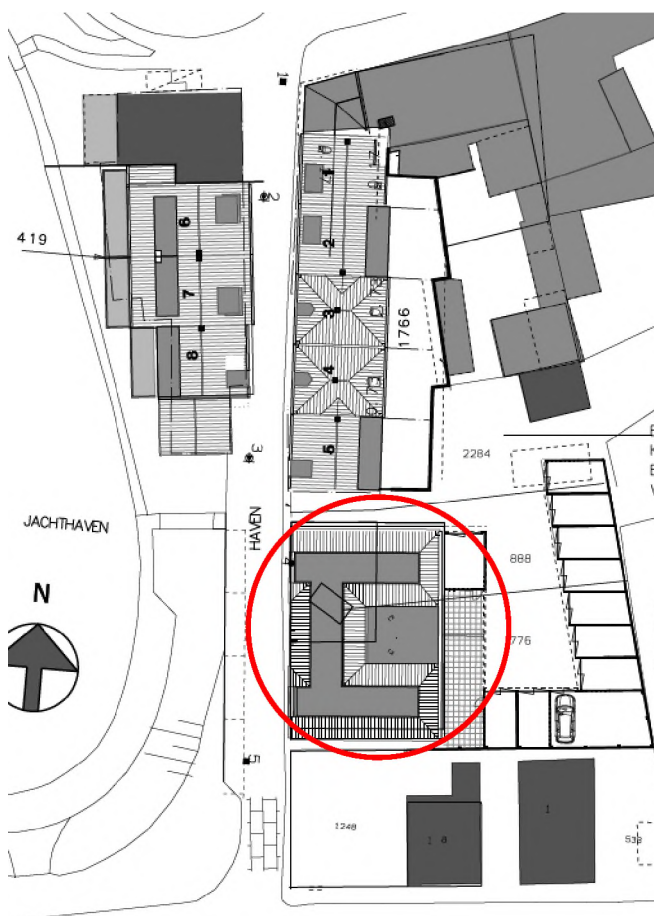
Behalve woningen komen in het centrum diverse voorzieningen voor. Zorg- en diensten, detailhandel en horeca komen met name voor in de historische binnenstad. De haven wordt gebruikt voor recreatievoertuigen en ten westen liggen de begraafplaatsen. Een luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving is weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Luchtfoto plangebied en directe omgeving

3. 2. Huidige situatie plangebied

Het projectgebied betreft het perceel van een voormalig palingrokerij. In 2010 is een vergunning verleend om op het perceel te herinrichting voor woningbouw in de vorm van vier appartementen. Dit bouwplan is in het geldende bestemmingsplan planologisch geregeld. Die situatie geldt voor deze ruimtelijke onderbouwing als uitgangspunt. Het is op dit moment een bouwrijp gemaakt terrein waarop de garageboxen aan de oostzijde al zijn gerealiseerd. De vergunde situatie is weergegeven in figuur 3 en een gevelaanzicht in figuur 4.

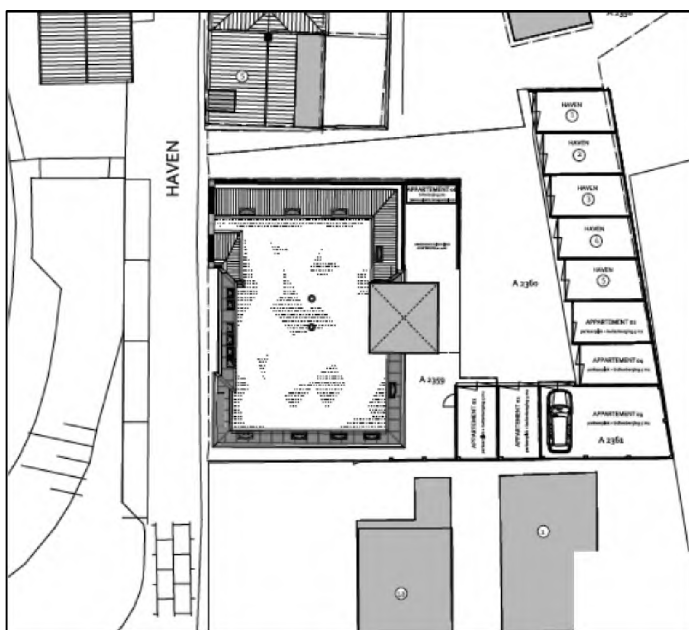
Figuur 3. Inrichting plangebied in de huidige verleende vergunning

Figuur 4. Vooraanzicht Haven in de huidige verleende vergunning

3. 3. Beschrijving initiatief

Het initiatief omvat het oprichten van een appartementengebouw met zes appartementen in plaats van het vergunde gebouw met vier appartementen. De uiterlijke verschijningsvorm van het gebouw is gewijzigd en er wordt een toevoeging van 2,5 bij 5,3 meter aan de achterzijde van het gebouw gedaan (zie figuur 7). Aan de achterzijde wordt verder een extra garagebox gerealiseerd. De gewenste situatie in het projectgebied is weergegeven in figuur 5.

Figuur 5. Situatie appartementengebouw

Een impressie van het nieuwe bouwplan is weergegeven in figuur 6. Een aanzicht op de achterzijde is weergegeven in figuur 7.

Figuur 6. Impressie nieuwe vooraanzicht appartementen

Figuur 7. De toevoeging aan de achterzijde van het gebouw

Omdat het projectgebied is gelegen in een beschermd stadsgezicht, bestaat een hoog ambitieniveau voor het waarborgen van de ruimtelijke kwaliteit. Voor de inrichting van het perceel heeft de welstandscommissie een advies uitgegeven. Op basis van dit advies is het plan aangepast. Zie ook figuur 7.

3. 4. Ruimtelijke inpassing

Stedenbouwkundige inpassing

Het plangebied valt onder het beschermd stadsgezicht. In het verleden is reeds een bouwvergunning voor vier appartementen akkoord bevonden en verleend. Het nieuwe bouwplan is dan ook in lijn met de bestaande ruimtelijke kwaliteit en voldoet zoals hiervoor beschreven aan de redelijke eisen van welstand. Bij het opstellen van het bouwplan wordt het advies van de welstandscommissie gerespecteerd. Er is dan ook sprake van een goede stedenbouwkundige inpassing.

Functionele inpassing

De ontwikkeling vindt plaats in een gebied waar de woonfunctie overheerst. Het toevoegen van twee appartementen is hier in beginsel inpasbaar en past tevens in het volkshuisvestingsbeleid zoals vastgelegd in de 'Woonvisie 2007-2010'. In paragraaf 4.2 wordt ingegaan op de milieutechnische aanvaardbaarheid van deze situatie.

Verkeer en parkeren

Het uitgangspunt is dat op eigen erf wordt voorzien in voldoende parkeergelegenheid. CROW het kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte hanteert een norm van 0,9 tot 1,8 parkeerplaatsen per etage woning in het midden segment in het centrum van een weinig stedelijk gebied. Dit betekent dat minimaal 6 en maximaal 11 parkeerplaatsen aangelegd moeten worden. Op het perceel is voldoende plek voor vijf parkeerplaatsen.

Daarnaast zullen voor het appartementencomplex vier parkeerplaatsen worden teruggebracht. Op kosten van de initiatiefnemer zullen twee parkeerplaatsen extra worden aangelegd. Deze parkeerplaatsen worden direct aansluitend aan de noordzijde van het parkeervlak van de parkeerplaats aan de Haven te Vollenhove worden gerealiseerd. Voor de aanleg van deze parkeerplaatsen is een vergunning nodig.

Hiermee wordt voldaan aan de geldende parkeernorm.

4. TOETS AAN WET- EN REGELGEVING

4. 1. Geluid

In de Wet geluidhinder is aangegeven dat een akoestisch onderzoek moet worden ingesteld bij het voorbereiden van met name een besluit tot vrijstelling als bedoel in artikel 19 van de Wabo voor zover die (gedeeltijk) betrekking heeft op gronden behorende tot een zone als bedoel in artikel 74 van de Wet geluidhinder. De weg Haven betreft evenwel geen gronden behorende tot deze zone zodat een akoestisch onderzoek achterwege kan blijven.

4. 2. Milieuzonering

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is ruimtelijke afstemming tussen bedrijfsactiviteiten, voorzieningen en gevoelige functies (woningen) noodzakelijk. Bij deze afstemming kan gebruik worden gemaakt van de richtafstanden uit de basiszoneringslijst van de VNG-brochure *Bedrijven en milieuzonering* (2009). Een richtafstand kan worden beschouwd als de afstand waarbij onaanvaardbare milieuhinder als gevolg van bedrijfsactiviteiten redelijkerwijs kan worden uitgesloten.

Het appartementengebouw wordt gebouwd in een woonomgeving. Aangrenzend aan het projectgebied liggen uitsluitend woningen. Vanuit milieuzonering bestaan geen belemmeringen voor het project.

4. 3. Bodem

Voor het plan geldt als uitgangspunt dat de grond geschikt is voor de toekomstige functie. Verdachte plekken dienen te worden gesignaleerd vanuit een goede ruimtelijke ordening. Waar nodig moeten de saneringsmaatregelen worden aangegeven. Bij nieuwbouw waarborgt de *Wet bodembescherming* dat er geen risico's voor de volksgezondheid aanwezig zijn.

Het projectgebied is onderzocht door Verhoeve Milieu Noord BV., 'project 470073-1en -2 Verkennend bodemonderzoek'. Op basis van de resultaten van deze uitgevoerde bodemonderzoeken wordt geconstateerd dat vanuit milieu hygienische oogpunt geen belemmeringen worden gezien.

4. 4. Water

Een belangrijk onderdeel van de planvorming is de Watertoets. Het doel van de Watertoets is waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen meer expliciet en op een evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen bij alle waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten. Het plangebied is gelegen in het beheergebied van Waterschap Reest en Wieden. Het waterschap is verantwoordelijk voor het watersysteem en het zuiveren van het aangeboden stedelijk afvalwater.

De ontwikkeling is aan het waterschap kenbaar gemaakt via de digitale watertoets (kenmerk: 20141205-35-10076). Op basis van deze toets wordt in het plan geen waterschapsbelangen geraakt, het betreft slechts een functieverandering van vergunde bebouwing en heeft geen invloed op de waterhuishouding. Op basis hiervan is de procedure geen waterschapsbelang gevolgd.

Wel wordt rekening gehouden met de ligging van het projectgebied in een zone van een waterkering. Er wordt daarom tevens een watervergunning aangevraagd. In dit kader vindt nader overleg plaats met het waterschap.

4. 5. Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over het beheersen van de risico's die ontstaan voor de omgeving bij het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen, zoals vuurwerk, LPG en munitie. Het externe veiligheidsbeleid richt zich op het beperken van de risico's voor de burger door bovengenoemde activiteiten. Hiertoe zijn risico's gekwantificeerd, namelijk door middel van het plaatsgebonden risico en het groepsrisico. Het plaatsgebonden risico (PR) is de berekende kans per jaar, dat een persoon overlijdt als rechtstreeks gevolg van een ongeval bij een risicobron, aangenomen dat hij op die plaats permanent en onbeschermd verblijft. Het Groepsrisico (GR) is de kans dat een groep mensen overlijdt door een ongeval met gevaarlijke stoffen. Het GR moet worden gezien als een maat voor maatschappelijke ontwrichting.

De normen voor externe veiligheid zijn vastgelegd in onder andere het *Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)*, de *Circulaire risiconormering vervoer van gevaarlijke stoffen (cRNVGS)* en het *Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb)*.

In het kader van het aspect externe veiligheid is de risicokaart van Overijssel geraadpleegd. Hieruit blijkt dat zich in de nabijheid van het projectgebied geen risicovolle inrichtingen bevinden. Ook valt het projectgebied niet in de invloedssfeer van bijzondere vervoersroutes van gevaarlijke stoffen en/of buisleidingen. Aanvullend onderzoek naar het aspect externe veiligheid kan dan ook achterwege blijven.

4. 6. Luchtkwaliteit

Een onderdeel van de *Wet milieubeheer* betreft luchtkwaliteit. De wet is bedoeld om de negatieve effecten op de volksgezondheid, als gevolg van te hoge niveaus van luchtverontreiniging, aan te pakken.

Overschrijdingen van de grenswaarden voor luchtkwaliteit zijn veelal het gevolg van het aantal verkeersbewegingen in een gebied. Op grond van de algemene maatregel van bestuur 'niet in betekenende mate' (NIBM) vormen luchtkwaliteitseisen geen belemmeringen voor projecten die niet in betekenende mate bijdragen aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Op grond van de Regeling niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen) zijn (onder andere) woningbouwprojecten met minder dan 1.500 woningen vrijgesteld van toetsing.

Volgens de Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland (2020) geldt in de directe omgeving van het plangebied een gemiddelde fijn stof concentratie (PM₁₀) van 19 µg/m³ en een gemiddelde concentratie stikstofdioxide (NO₂) van 10 µg/m³. De norm voor beide stoffen ligt op 40 µg/m³ (jaargemiddelde concentratie vanaf 2015). De huidige luchtkwaliteit ter plaatse is dus goed.

Het plan bedraagt slechts een uitbreiding van vier naar zes appartementen. Het plan draagt niet in betekenende mate bij aan de verslechtering van de luchtkwaliteit. Aanvullend onderzoek naar het aspect luchtkwaliteit is niet noodzakelijk.

4. 7. Ecologie

Bij elk ruimtelijk plan dient, met het oog op de natuurbescherming, rekening te worden gehouden met de *Natuurbeschermingswet* en de *Flora- en faunawet*. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in gebiedsbescherming en soortenbescherming.

Gebiedsbescherming

Met betrekking tot de gebiedsbescherming gaat het om de bescherming van gebieden die zijn aangewezen als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en/of om gebieden die zijn aangewezen als Natura 2000-gebied.

Het plangebied ligt niet in een beschermd natuurgebied. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied betreft de Wieden, dat op 400 meter afstand ligt. Verder ligt het plangebied niet nabij gebieden die deel uitmaken van de EHS. De dichtstbijzijnde EHS-gebieden liggen op circa 250 meter.

Gezien de aard en de omvang van de voorgestelde ontwikkelingen en de afstand van het plangebied tot beschermde gebieden, kan worden gesteld dat dit wijzigingsplan geen (significante) effecten op de natuurwaarden in de omgeving heeft.

Soortenbescherming

De soortenbescherming vindt primair plaats via de *Flora- en faunawet*. Op grond van deze wet mogen er geen beschermde planten en dieren (en hun verblijfplaatsen), die in de wet zijn aangewezen, verstoord worden. Onder voorwaarden is ontheffing van deze verbodsbepalingen mogelijk. Voor soorten die vermeld staan op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en een aantal Rode-Lijst soorten zijn deze voorwaarden zeer streng.

Het appartementengebouw wordt gebouwd op een locatie die al geschikt is bevonden voor de realisatie van een appartementengebouw. Of dit een appartementengebouw met vier of zes appartementen is, is voor planten en dieren in de omgeving niet relevant. Het uitvoeren van ecologisch onderzoek is daarom niet nodig. Voor alle soorten is de algemene zorgplicht van kracht. Bij verstoring van dieren tijdens de werkzaamheden moeten deze de gelegenheid krijgen te vluchten naar een nieuwe leefomgeving.

4. 8. Archeologie

Ten aanzien van archeologische resten in de bodem is de *Monumentenwet* van toepassing. Deze wet regelt onder andere dat er in het proces van ruimtelijke ordening tijdig rekening gehouden wordt met de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden.

Voor de gehele gemeente is een *Archeologische Waarderingskaart* vastgesteld. Hierin is per gebied een waardering toegekend ten aanzien van de archeologische waarden. Het plangebied bevindt zich in een archeologische waardevol gebied. Dit betekent dat in dit gebied een hoge kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten.

In het kader van de artikel 19 procedure is onderzoek uitgevoerd door SyntheGra Archeologie BV. Aan de hand van dat onderzoek is een proefsleuvenonderzoek aanbevolen. Dit onderzoek is uitgevoerd en de bijbehorende rapportage is opgenomen in bijlage 1. Op basis van het onderzoek is het projectgebied vrijgegeven voor de bouwactiviteiten. Wel zijn er voorwaarden verbonden aan het onderheien van de nieuwbouw. Deze voorwaarden worden in acht genomen.

Indien bij de werkzaamheden toch archeologische resten worden aangetroffen geldt op grond van artikel 53 van de *Monumentenwet* een meldingsplicht.

4. 9. Cultuurhistorie

De rol van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening is de laatste jaren sterk toegenomen. Bij het opstellen van plannen moeten cultuurhistorische waarden tijdig in beeld worden gebracht. Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) stelt in dat verband specifieke eisen aan het opstellen van bestemmingsplannen. Waar mogelijk moeten cultuurhistorische waarden worden behouden of versterkt. Cultuurhistorie is daarmee veelal een sturend onderdeel geworden in de ruimtelijke ordening.

Het plangebied bevindt zich in een beschermd stadsgezicht gebied. Het bouwplan is getoetst door de welstands -/monumentencommissie. Hierin is geconcludeerd dat het plan niet leidt tot een onaanvaardbare aantasting van monumentale waarden.

Het plan doet daarom geen afbreuk aan het beschermd stadsgezicht. Het is dan ook niet noodzakelijk om nadere regels te stellen ter bescherming van cultuurhistorische waarden.

4. 10. Kabels en leidingen

In of rondom het projectgebied liggen geen kabels of leidingen die een belemmering vormen voor de uitvoering van het project.

5. UITVOERBAARHEID

5. 1. Inleiding

Wettelijk bestaat de verplichting om inzicht te geven in de uitvoerbaarheid van een omgevingsvergunning. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de maatschappelijke en de economische uitvoerbaarheid.

5. 2. Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Op grond van artikel 6.18 van het *Besluit omgevingsrecht* (Bor) wordt de ontwikkeling voorgelegd aan de betrokken overlegpartners. De ontwerp-omgevingsvergunning met bijbehorende stukken hebben gedurende een periode van zes weken ter inzage gelegen. Tijdens deze periode bestond de mogelijkheid tot het indienen van zienswijzen. Er zijn geen zienswijzen ingediend. De maatschappelijke uitvoerbaarheid is hiermee aangetoond.

5. 3. Grondexploitatie en economische uitvoerbaarheid

De gemeente moet, volgens de grondexploitatieregeling in de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro), de gemaakte gemeentelijke kosten verhalen op de initiatiefnemers van de ontwikkeling. Dit geldt overigens alleen wanneer sprake is van bouwplannen, zoals opgenomen in het Bro. Het bouwplan dat dit wijzigingsplan mogelijk maakt is aangemerkt als een bouwplan in de zin van het Bro. Het is daarom in beginsel verplicht om een exploitatieplan vast te stellen, tenzij het kostenverhaal anderszins verzekerd is. Hiervoor zijn overeenkomsten gesloten. Van het opstellen van een exploitatieplan wordt derhalve afgezien.

Dit project betreft een particulier initiatief, waarmee de gemeente geen financiële bemoeienis heeft. De kosten voor de uitvoering van het project zijn voor rekening van de aanvrager. Door de uitbreiding van vier naar zes appartementen wordt het totale plan economisch haalbaar gemaakt. In deze onderbouwing is voldoende aangetoond dat het plan financieel haalbaar is. De procedurekosten worden verhaald op de aanvrager, deels via leges. Planschaderisico is door middel van een overeenkomst met de aanvrager gedekt. Hiermee is het relevante kostenverhaal verzekerd en is het project economisch uitvoerbaar.

6. AFWEGING EN CONCLUSIES

Aanleiding

Deze ruimtelijke onderbouwing dient ter afweging voor het verlenen van een omgevingsvergunning ex artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3 van de Wabo, waarmee de bouw van een appartementengebouw met zes appartementen in plaats van de al vergunde vier appartementen op de locatie Haven te mogelijk wordt gemaakt.

Afweging

De noodzakelijkheid van het uitbreiden van vier naar zes appartementen is in voldoende mate aangetoond, waardoor het project in overeenstemming is met de relevante beleidsuitgangspunten op zowel provinciaal als gemeentelijk niveau. Het project draagt bij aan de kwaliteiten en kenmerken van het beschermd stadsgezicht waarin in plan zich bevindt. Voorts worden geen conflicten met de sectorale wet- en regelgeving veroorzaakt. In de beoogde situatie is verder sprake van een verantwoorde milieusituatie.

Conclusie

Het verlenen van een omgevingsvergunning voor het project is niet in strijd met een goede ruimtelijke ordening.

BIJLAGE 1

**Haven 27-29 te Vollenhove
Gemeente Steenwijkerland**

Romond Bouwgroep B.V.
Industrieweg 7
8325 DA Vollenhove

Synthesgra Rapport S100199

S100199

Projectleider

Paraaf

22-02-2011

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Haven 27-29 te Vollenhove
Kenmerk : S100199

Colofon

Opdrachtgever: Bouwbedrijf Rook B.V.
Projectnummer: S100199
Titel: Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Haven 27-29 te Vollenhove
Datum: 22-02-2011
Projectleider:
Auteurs:
Tekenaar: dhr.
Autorisatie:
Druk: Synthegra bv, Doetinchem
ISSN: 1874-9771

Synthegra bv

Doetinchemseweg 61a, NL-7007 CB Doetinchem

Telefoon , Fax , Internet: www.synthegra.nl

Bankrelatie Friesland Bank, nr. 295191155, BTW nr. NL819631288B01, HR 01115557

© Synthegra bv, 2011

INHOUD

Administratieve gegevens	4
1 Inleiding	5
1.1 Ligging en huidige situatie plangebied	5
1.2 Onderzoekskader	5
1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen	6
1.4 Onderzoeksmethodiek	6
2 Vooronderzoek	9
2.1 Methode	9
2.2 Landschappelijke ligging	9
2.3 Archeologische en historische context	9
2.4 Resultaten van het inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen	10
3. Resultaten van het onderzoek	11
3.1 Werkput 1	11
3.2 Werkput 2	13
4 Synthese en beantwoording van de onderzoeksvragen	17
4.1 Synthese	17
4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	19
5 Archeologische waardering en selectieadvies	21
5.1 Waardering volgens specificatie VS 06	21
5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07.	24
Literatuur	25

Bijlagen:

Bijlage 1: Puttenkaart

Bijlage 2: Allesporenkaart

Bijlage 3: Profieltekeningen

Bijlage 4: Vondstdeterminatielijst

Afbeelding voorblad: Overzicht van werkput 2 noordwaarts gezien richting Kerkplein

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Haven 27-29 te Vollenhove
Kenmerk : S100199

Administratieve gegevens

Toponiem : Haven 27-29
Plaats : Vollenhove
Gemeente : Steenwijkerland
Provincie : Overijssel
Projectnummer : S100199
Bevoegde overheid : Gemeente Steenwijkerland
Opdrachtgever : Bouwbedrijf Rook B.V.
Uitvoerende instantie : Synthegra bv
Datum uitvoering veldwerk : 16-11-2011
Uitvoerders veldwerk : [redacted] (senior archeoloog;
[redacted] (fysisch geograaf;
[redacted] (veldtechnicus)
Onderzoeksmelding (ARCHIS) : 43864
Datum onderzoeksmelding : 08-11-2010
Kaartblad : 21B
Periode : Late Bronstijd - Middeleeuwen
Oppervlakte : 1000 m²
Grondgebruik : Bebouwing en erven
Geologie : Stuwwal
Geomorfologie : Stuwwal
Bodem : Bebouwde kom
Depot : Documentatie en vondsten zullen worden aangeleverd aan het
Provinciaal Depot van Overijssel te Deventer.

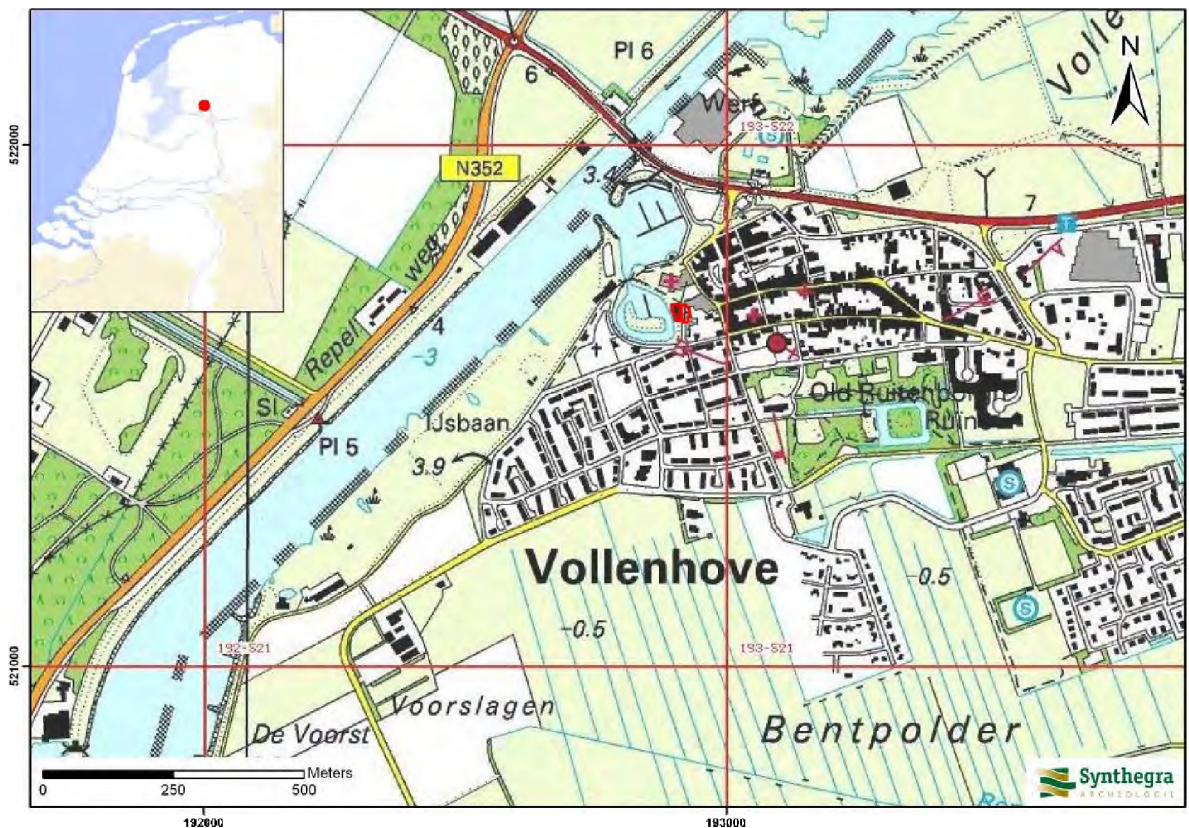
De onderzoekslocatie wordt omsloten door de volgende vier coördinaten:

noordwest	X: 192894	Y: 521694
noordoost	X: 192930	Y: 521692
zuidoost	X: 192930	Y: 521658
zuidwest	X: 192894	Y: 521661

1 Inleiding

1.1 Ligging en huidige situatie plangebied

Het plangebied is circa ca. 1000 m² groot en ligt in de historische stadskern van Vollenhove ten oosten van de binnenhaven ter weerszijden van de straat "Haven" tussen het Kerkplein en De Voorst (afbeelding 1.1). Het plangebied is samengesteld uit tweedelen gescheiden door de straat "Haven". Het westelijk deel ligt ingeklemd tussen de binnenhaven en de westzijde van de straat Haven en wordt aan de noordzijde begrensd door het Kerkplein. Het oostelijk deel grenst aan de oostzijde van de straat "Haven", wordt aan de noordzijde begrensd door de bebouwing van Kerkplein 8, aan de zuidzijde door Haven 9 en aan de oostzijde door het achtererf van Kerkplein 10. Het plangebied lag ten tijde van het onderzoek braak na de sloop van bebouwing

tot op het maaiveld. Het straatniveau ligt op circa 4,20 m + NAP (Normaal Amsterdams Peil)¹.

Afbeelding 1.1: Het plangebied op de Topografische kaart van Nederland 1:25.000 aangegeven met het rode kader.²

1.2 Onderzoekskader

Synthegra heeft in opdracht van Bouwbedrijf Rook B.V. een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een terrein ter weerszijden van de Haven in de binnenstad van Vollenhove (afbeelding 1.1). De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen ontwikkeling van nieuwbouw. Vanwege de ligging in de middeleeuwse stadskern kunnen vanaf het maaiveld archeologische resten worden verwacht. In beide delen van het plangebied worden bouwputten uitgegraven tot een diepte van ca. 70 cm onder het straatniveau (3,49 m + N.A.P.).

¹ Hoogte van de stoeprand gemeten tijdens het veldwerk.

² Topografische dienst Nederland 1998.

Door de graafwerkzaamheden die zullen gaan plaatsvinden, kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verloren gaan. Daarom is vanwege de regelgeving van de overheid voorafgaand aan de graafwerkzaamheden archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.2³. Het veldwerk is uitgevoerd op 16 november 2010.

De uitgangspunten en randvoorwaarden voor dit onderzoek zijn vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door [REDACTED].⁴ Dit PvE is namens gemeente Montferland getoetst en goedgekeurd door [REDACTED]. De bevoegde overheid, de gemeente Steenwijkerland, zal de resultaten van het proefsleuvenonderzoek toetsen en een selectiebesluit nemen.

1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen

Het doel van het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde verwachting (zie hoofdstuk 2), die is gebaseerd op het bureau- en booronderzoek. Dit omvat het vaststellen van de aan- of afwezigheid, de aard, het karakter, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden.⁵

Het door Synthegra Archeologie bv uitgevoerde inventariserend veldonderzoek in de vorm van een booronderzoek heeft wel archeologische vondsten opgeleverd, maar geen duidelijkheid over mogelijke vindplaatsen en de archeologische waarde van het plangebied. Het proefsleuvenonderzoek moet deze duidelijkheid wel geven.

De opdrachtgever heeft geen aanvullende doelen en wensen kenbaar gemaakt die invloed hebben op de onderzoeksopdracht.

Het programma van eisen bevat de volgende onderzoeksvragen:⁶

Zijn er archeologische resten aanwezig in het plangebied?

- o Zo ja, wat is de exacte locatie?
- o Zo ja, wat zijn de begrenzingen?
- o Op welke diepte liggen de aangetroffen archeologische resten, grondsporen en materiaal?
- o Zo ja, wat is de exacte datering?
- o Zo ja, wat is de aard van de aangetroffen resten, grondsporen en materiaal?
- o Zo ja, geef een indicatie van de fysieke kwaliteit van de aangetroffen resten, grondsporen en materiaal.
- o Zo ja, wat is de relatie van de aangetroffen resten met de omgeving?
- o Zo ja, wat was de functie van de aangetroffen resten (bv. stadsboerderij)

1.4 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door [REDACTED].⁷ Daarin wordt uitgegaan van de aanleg van minstens twee vlakken. Omdat daarmee een substantieel deel van het bodemarchief in het plangebied feitelijk zou worden opgegraven nog vóórdat daartoe een selectiebesluit is genomen, is in overleg met [REDACTED] als opsteller van het PvE en adviseur van de bevoegde overheid besloten om in de geplande proefsleuven te verdiepen tot op het eerste relevante sporenniveau en verder in elke proefsleuf op

³ SIKB 2010.

⁴ Nieuwenhuis 2010.

⁵ SIKB 2010.

⁶ Nieuwenhuis 2010.

⁷ Nieuwenhuis 2010.

ten minste één locatie te verdiepen tot op de ongeroerde bodem. Zodoende kan inzicht worden verkregen in de horizontale en verticale spreiding en de aard van het behoudenswaardige deel van het bodemarchief.

Conform het Programma van Eisen zijn twee proefsleuven aangelegd, één ten westen van de straat en één ten oosten van de straat, beide met een lengte van 9 meter en een breedte van 4 meter. De locatie van de proefsleuven is in het veld bepaald, zodanig dat boringen 2 en 7 van het booronderzoek elk van beide binnen een proefsleuf vallen.

In het westelijk deel is werkput 1 direct langs de straat gelegd met het noordeinde op een afstand van 3 meter uit de noordelijk aangrenzende, te handhaven bebouwing. Na de verwijdering van de bebouwing op het als talud naar de haven aflopende terrein was alleen nog in de meest noordelijke 6 tot 7 meter tot 4 à 5 meter van de straat een bodem aanwezig in de eerste meter onder het straatniveau. Daarom is de sleuf dicht mogelijk tegen de te handhaven bebouwing gelegd, met in achtneming van een marge van drie meter om verzakking van de te handhaven bebouwing te voorkomen.

In het oostelijk deel is werkput 2 op de in het vooronderzoek voorgestelde locatie gelegd op een afstand van twee meter ten oosten van de straat.

Het totale oppervlak van de sleuven bedraagt 72 m².

In beide sleuven is laagsgewijs verdiept tot op het eerste relevante sporenniveau, dat in op elkaar aansluitende deelvlakken op verschillende niveaus is gedocumenteerd. In werkput 1 (ten westen van de straat) is het vlak in het noordelijk deel op ca. 1 meter diepte aangelegd op het niveau waarop zich een vloer- en/of brandlaag aftekende. In het zuidelijk deel is 20 tot 30 cm meer verdiept tot op de bodem van een recent gesloopte visrookoven. In het midden van dit vlakdeel is een 1,2 meter breed kijkgat verdiept tot in de top van de ongeroerde bodem zonder dat zich sporen aftekenden in het vlak. De stratigrafie boven het vlak in het noordelijk deel is gedocumenteerd in profielen van de volledige noordwand en de oostwand van dit deel (profiel 1.1 en 1.2). De stratigrafie onder dit vlak is gedocumenteerd in de kopse kant van het kijkgat in het zuidelijk deel (profiel 1.3).

In werkput 2 (ten oosten van de straat) is de westelijke helft van de sleuf van noord naar zuid verdiept tot op drie verschillende niveaus met relevante sporen resp. ca. 0,50, 1,10 en 2,25 m onder het straatniveau (vlak 1b, 1c en 1d). Om veiligheidsredenen (instortende profielwanden), opkomend grondwater en vanwege de ligging van vlak 1d ver onder het voorziene ontgravingsniveau van de bouwputten (3,49 m + N.A.P.), is er van afgezien om dit vlakdeel na documentatie verder te verdiepen tot op de ongeroerde bodem. In het oostelijk deel is op 25 tot 40 cm onder het straatniveau een vlak met baksteenmuurwerk gedocumenteerd (vlak 1a). De stratigrafie is gedocumenteerd in de profielwand tussen vlak 1a en vlak 1c/1d Profiel 2.1.

De vlakaanleg heeft laagsgewijs plaatsgevonden tot op het vlakniveau waarop de grondsporen zichtbaar werden en het vlak te interpreteren was. Na iedere haal van de graafmachine is het vlak op vondsten en grondsporen gecontroleerd. De sporen en lagen in het vlak zijn gecoupeerd voor zover nodig voor het bepalen van de onderlinge relaties en de aard van de sporen. De meeste sporen zijn gecoupeerd in de gedocumenteerde profielwanden.

De vondsten zijn per spoor, per laag en per segment verzameld. Alle profielen zijn gedocumenteerd en beschreven door een fysisch geograaf. Het vlak en de profielen zijn lithologisch beschreven conform de NEN 5104⁸ en bodemkundig⁹ geïnterpreteerd.

Vlakken en profielen zijn gefotografeerd en ingetekend op een schaal van 1:50. De hoogte van deelvlakken en profielen is vastgelegd. Het gebruikte meetsysteem is in het Rijksdriehoekstelsel door een erkende landmeter uitgezet.

⁸ Nederlands Normalisatie-instituut 1989.

⁹ De Bakker en Schelling 1989.

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Haven 27-29 te Vollenhove
Kenmerk : S100199

Tijdens het veldwerk is bekend geworden dat zonder onderkeldering op palen gebouwd zal worden en de bouwputten tot op een diepte van ca. 0,70 m onder straatniveau (3,49 m + N.A.P.) ontgraven zullen worden.

2 Vooronderzoek

2.1 Methode

Tijdens het vooronderzoek is met behulp van bestaande bronnen een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied opgesteld. Dit is in eerste instantie gedaan door het raadplegen van voor de archeologie relevante (schriftelijke) bronnen. Dit betreft met name gegevens over bekende archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied. Dit is aangevuld met historisch en fysisch-geografisch onderzoek, waarbij informatie over vroeger grondgebruik is verkregen door de analyse van historische kaarten en tevens gegevens over de geologie, geomorfologie en bodem zijn bestudeerd. De verwachting die in het bureauonderzoek is opgesteld is getoetst door een inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen.¹⁰

2.2 Landschappelijke ligging

Het plangebied ligt binnen de stadskern van Vollenhove midden op de westelijke uitloper van een hoge stuwwal uit het pleistoceen, met keileem, bedekt met een dunne laag dekzand. Deze stuwwal raakte aan het einde van de steentijd (tussen 3850 en 2750 v. Chr.) geïsoleerd door een oprukkend veenmoeras in de lage delen rondom.¹¹ In de vroege middeleeuwen breidde de Almere-lagune zich vanaf het westen geleidelijk uit ten koste van de moerassen, zodat de Vollenhooftse stuwwal als een landtong omgeven werd door uitlopers van het meer.¹² Vanaf de twaalfde eeuw zorgde de vorming van de Zuiderzee voor verdere aantasting van het veen en kwam Vollenhove aan zee te liggen.

2.3 Archeologische en historische context

Het plangebied maakt deel uit van een terrein van archeologische waarde op de Archeologische Monumenten Kaart: de middeleeuwse stadskern van Vollenhove (AMK, monumentnr. 13960). Vondsten uit de stadskern en de omgeving wijzen op bewoning van de stuwwal in de steentijd, bronstijd en de late middeleeuwen.¹³

Nog in de 10^e eeuw komt de omgeving in de historische bronnen naar voren als een als een dun bevolkt bosgebied. Nadat het gebied in 1010 in het beheer van het Utrechtse bisdom was gekomen, lijkt de streek in toenemende mate ontgonnen te zijn. Vanwege de drassige bodem op het keileemplateau lijkt de eerste bewoning zich vooral langs de randen van dit plateau gevestigd te hebben, zoals ook te Vollenhove het geval lijkt te zijn.¹⁴ Het dorp Vollenhove wordt in 1132 voor het eerst genoemd en in 1134 omschreven als een “aan zee gelegen plaats”.¹⁵ Vermoedelijk was ter plekke een centrale domeinhof van de bisschop gevestigd, gekoppeld aan een kleine tufstenen kerk. Deze is bij opgravingen in 1974 aangetoond onder de huidige Grote kerk, gelegen op een steenworp afstand ten noorden van het plangebied. De domeinhof heeft mogelijk naast de kerk gelegen, op de plaats waar kort vóór 1168 een bisschoppelijk kasteel was opgericht, het “Oldenhuijs”. Dit was een burcht met grachten op de locatie van de huidige binnenhaven direct ten westen van het plangebied. Er is dan ook een grote kans dat er resten van de eerste nederzetting van Vollenhove in het plangebied aanwezig zijn. Door de oprichting van het kasteel zal de

¹⁰ Emaus e.a 2004.

¹¹ Bongers 2010.

¹² De Mulder, e.a. 2003, 231 ff.

¹³ Bongers 2010

¹⁴ 1985; Mooijweer 2007.

¹⁵ Halbertsma z.j..

nederzetting een impuls gekregen hebben als bestuurlijk centrum voor de omgeving. Zo werd ook de kerk uitgebouwd tot een kleine basiliek, passend bij een burcht.¹⁶

In 1354 verleende bisschop [REDACTED] de nederzetting stadsrechten. De stad had een ruim opgezet rechthoekig stadsplan, dat in de noordwest hoek de bestaande burcht en de kerk omsloot. De daarbij gelegen nederzetting zal omgestructureerd zijn. Tot 1450 vormde de stad één van de belangrijkste bisschoppelijke residenties in het Oversticht en tot het midden van de 16e eeuw één van de belangrijkste bestuurlijke centra.¹⁷ Binnen de stadswallen werden veel adellijke residenties van bisschoppelijke ministerialen opgericht, waarvan er diverse ter weerszijden van de Voorst gevestigd waren in de onmiddellijke nabijheid van het plangebied.¹⁸ Het is niet uitgesloten dat met name het zuidelijk deel van het plangebied deel uit heeft gemaakt van een terreinen behorende bij een adellijke residentie. Op de oudste kadastrale minuut uit 1811-1832 en de kaart van Blaeu uit 1649 is het plangebied onbebouwd, met uitzondering van het noordeinde van het oostelijk deel. Daarop bevond zich de achterzijde van bebouwing langs het kerkplein.

Het verdwijnen van de bestuurlijke functies uit de stad in de 16^e eeuw leidde tot achteruitgang van de stad, waarvan de economie voornamelijk gebaseerd was op verzorging van de notabelen en maar weinig op handel.¹⁹ In de 19^e eeuw kwam Vollenhove op als vissersplaats. In 1823 werden de grachten van de burcht geschikt gemaakt tot vissershaven, onder meer door een verbinding met de zee. In 1854 werd de burcht grotendeels afgebroken om plaats te maken voor een uitbreiding van de haven ten koste van het burchteiland. In 1955 verdwenen de laatste resten van de burcht. Voor de sloop was het plangebied grotendeels bebouwd langs beide zijden van de straat. Deze bebouwing is voornamelijk tussen 1867 en 1944 tot stand gekomen.

2.4 Resultaten van het inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen

Tijdens het booronderzoek zijn in het plangebied diverse archeologische indicatoren aangetroffen op uiteenlopende diepten. Ten oosten van de straat is in boring 2 binnen de locatie van proefsleuf werkput 2 een fragment kogelpot aardewerk uit de 11^e of 12^e eeuw aangetroffen in een puinhoudende zandlaag tussen 0,80 en 1,05 m onder het maaiveld. Daaronder is tot 1,90 m onder het maaiveld grijs zand aangetroffen. Daaronder ligt een 20 cm dikke laag donkerbruin zand op een diepte van 2,10 op keileem. Ten westen van de straat is in boring 7 binnen de proefsleuf werkput 1 tussen 1,0 en 1,90 m onder het maaiveld een pakket grijs, leemhoudend zand aangetroffen met in de bovenste helft een fragment roodbakkerd aardewerk uit de 17^e eeuw en in de onderste helft een fragment aardewerk uit de bronstijd en een vuursteenafslag.

Deze waarnemingen doen vermoeden dat in het plangebied een ca. 2 meter dik antropogeen opgebracht en/of geroerd bodempakket ligt, waarvan de genese en de datering onduidelijk zijn.

Bij booronderzoek direct ten zuiden van het plangebied (Haven 9 & 11) is een ca. twee meter dik pakket geroerde grond aangetroffen op natuurlijke keileem.²⁰ De bovenste meter van dit pakket bevatte veel (sub)recent vondstmateriaal. In de onderste meter van het pakket is tussen 1,00 en 1,60 m onder het maaiveld vondstmateriaal uit de periode van ca. 1250 tot 1550 na Chr. en tussen 1,60 en 1,90 onder het maaiveld een fragment laat kogelpot-aardewerk of vroeg grijsbakkend aardewerk aangetroffen (ca. 13e -14e eeuw).

¹⁶ De uitbouw van de kerk tot een basiliek in drie fasen (volgens Halbertsma z.j.) kan deel uitgemaakt hebben van één bouwplan.

¹⁷ Emaus e.a. 2004

¹⁸ Bongers 2010.

¹⁹ Emaus e.a. 2004

²⁰ Bongers 2010, 11-12.

3. Resultaten van het onderzoek

In het hierna volgende worden de profielen en vlakken in hun onderlinge samenhang geanalyseerd per werkput. De datering van de aangetroffen resten wordt bemoeilijkt doordat daterend vondstmateriaal uiterst schaars is.

3.1 Werkput 1

Afbeelding 3.1: Werkput 1 noordwaarts gezien met op de voorgrond profiel 1.3 met ophogingspakket op keileem; daarachter het noordelijk deel van vlak 1 met een laag secundair gestorte, verbrande leemen het onderste gedeelte van profiel 1.1 (achtergrond bovenaan de foto) en profiel 1.2 (rechts).

Aan de basis van de stratigrafie ligt zandige keileem met in de bovenste 10 cm een concentratie van roestvlekken (profiel 1.3, laag 6 en 5; afb. 3.1). De top van deze natuurlijke C-horizont wordt op 2,28 m+ N.A.P. afgedekt door een 70 cm dik ophogingspakket van grijs, licht humeus, siltig zand met houtskoolsporen (profiel 1.3, laag 4 en 3). Dit pakket wordt naar boven geleidelijk humeuzer en minder siltig. De onderste 15 cm (profiel 1.3 laag 4) is licht grijs, minder humeus, sterk siltig en bevat brokjes keileem en vuursteenkiezels.

Het 50 cm dikke pakket daarboven is minder siltig maar wordt naar boven geleidelijk donkerder van kleur en humeuzer en lijkt daarmee over te gaan in een begraven A-horizont. Zowel onderin als bovenin zijn baksteenresten aangetroffen. Het pakket kan in de late middeleeuwen of vroege nieuwe tijd zijn opgebracht.

Op de humeuze bovenzijde van dit pakket ligt een 10 tot 15 cm dikke laag gemengde, verbrande leem (spoor 4). De aanwezigheid van natuurstenen en vooral relatief grote houtskoolbrokken, die in kleine concentraties door de verbrande en onverbrande leem gemengd waren, doet vermoeden dat de laag de stort van een verbrand huis bevat, dat in leem en hout was opgebouwd. De strotlaag tekende zich in de noordelijke helft van het vlak af met een noordelijke begrenzing op 3 meter uit het noordeinde van de sleuf en de westelijke begrenzing op 3 meter uit de oostwand van de sleuf. De laag zet zich in de richting van de huidige straat voort in de oostwand. Op één meter ten zuiden van de noordgrens was het blootgelegde deel van de laag verstoord door de insteek van een recent afgebroken rookoven. Langs de westrand van deze verstoring zijn kleine resten van de laag nog tot twee meter vanaf de noordgrens waargenomen. De laag geeft, samen met de humeuze bovenzijde van het onderliggende ophogingspakket, een woon- of leefhorizont aan, zonder dat ter plekke van de sleuf bebouwing aangetoond is.

In de noordoosthoek van de sleuf lijkt de laag doorsneden door een grote kuil (spoor 1). Deze is opgevuld met donker grijsbruin, humeus, lemig zand. Over de vulling van deze kuil ligt een ca. 6 cm dikke laag gele leem (profiel 1.1 laag 5, profiel 1.2 laag 3). Dit kunnen de resten van een leemvloer zijn, waarvan de zuidwesthoek in de sleuf aangesneden is. In profiel 1.1. verdunt de laag zich op 1 meter uit het noordeinde tot een niet herkenbaar loopvlak. In het noordprofiel (profiel 1.2) gaat de laag op 1,60 meter uit de oostwand over in een westwaarts afhellend loopvlak met vertrapte brokjes leem (laag 4).

Afbeelding 3.2: Profiel 1.2 (noordwand).

De vloer wordt afgedekt door een 10 tot 20 cm dikke laag donkergrijsbruin humeus zand. Daaroverheen ligt een tweede laag gele leem. Deze tekende zich in de oostwand (profiel 1.2 langs de straat, laag 3) tot 2,4 meter uit het noordeinde van de sleuf af als een 8 cm dikke vloerlaag. In de sleuf zelf is in het noordprofiel (profiel 1.1) en bij het verdiepen in het vlak één tot anderhalve meter uit de oostwand slechts de rand of overgangszone van deze laag gevonden, waarin grijze, humeuze grond en gele leemlenzen vertrappt en

vermengd zijn. Hier lijkt de westrand van een vloer aangetroffen te zijn, die verder onder de huidige straat ligt. Sporen van een gebouwconstructie in de vorm van balkindrukken of paalsporen ontbreken bij beide vloeren. Afgezien van de baksteensporen in het onderliggende ophogingspakket is geen daterend vondstmateriaal aangetroffen. Wanneer de vloeren deel uitmaakten van bebouwing, dan zou het ontbreken van bebouwing ter plaatse op alle kaarten vanaf de 16^e eeuw het vermoeden doen rijzen dat deze uit de late middeleeuwen dateert. Daarbij moet wel de kanttekening geplaatst worden dat de kaart van [REDACTED] uit het derde kwart van de 16^e eeuw, hoewel doorgaans betrouwbaar, ter plekke erg schetsmatig is. De betrouwbaarheid van de kaart van Blaeu uit 1649 is voor dit soort bebouwingsdetails wisselend.

De tweede leemvloer gaat westwaarts van de randzone over in een talud met een helling van 20 % naar de haven/voormalige burchtgracht. Over dit talud is in de tweede helft van de 19^e eeuw een 60 cm dik grondpakket opgeworpen (profiel 1.2, laag 2 en 3), dat vanaf 2,5 m uit de oostwand van de sleuf overgaat in een horizontaal vlak 15 tot 30 cm boven de bovenste vloerhorizont (3,90 m + N.A.P.). De oostwand van de sleuf vertoont boven de leemvloeren vanaf 3,55 m + N.A.P. hoofdzakelijk muurwerk en een betonvloer van de recent gesloopte bebouwing ter plekke van de sleuf. De strook ten noorden van deze bebouwing en de sleuf is nog eens 50 cm opgehoogd tot aan een betonvloer, waarvan de bovenzijde op het straatniveau aansluit. Vanaf 6,20 m ten zuiden van het noordprofiel is de bakstenen vloer een gesloopte visrookoven aangetroffen op 2,75 m + N.A.P. De visrookoven was gemetseld in portlandcement met machinale baksteen van 22,5 x 11 x 5,5 cm en daarmee in of na het laatste kwart van de 19^e eeuw te dateren. De bodem was bedekt met houtskool.

3.2 Werkput 2

Afbeelding 3.3.: Werkput 2 vlak 1d met opgevulde, natuurlijke depressie.

In het verdiepte zuidwest deel van de sleuf is op 2,10 m + N.A.P. (ruim 2 meter onder straatniveau) de bovenzijde van grijswit, grijs gevlekt siltig zand aangetroffen (profiel 2.1. laag 8, vlak 1d, spoor 17 en 9). Dit is geïnterpreteerd als een door bioturbatie geroerde overgangshorizont van een begraven A-horizont naar het ongeroerde moedermateriaal, dat uit dekzand bestaat. Restanten van deze voormalige A-horizont, het oorspronkelijke, middeleeuwse maaiveld, zijn te zien in spoor spoor 16 en 10. Deze tekenen zich in het vlak af als een bruinige, dagzomende zandbaan resp. langs de noord- en de zuidzijde van een twee tot 2,5 meter brede depressie of geul. Spoor 10 langs de zuidzijde bevat sporen houtskool, die afkomstig kunnen zijn van het verbranden van begroeiing. De bodemkleuren wijzen op een relatief nat, zuurstofarm milieu, dat bij een wisselende grondwaterstand soms onder de grondwaterspiegel staat en soms daar net boven. Het laatste was het geval tijdens het onderzoek. Vermoedelijk stagneert van boven komend grondwater op keileem niet ver onder het vlakniveau.

De randen van de depressie verlopen slingerend in noord-zuid richting. Er lijkt daarom sprake van een natuurlijke, mogelijk ondiepe laagte of welving in het oorspronkelijk dekzandoppervlak. De laagte is door mensen opgevuld met diverse lagen gevlekt, humeus vervuild, kleiig tot lemig zand, waarin houtskoolresten, baksteensporen en een enkel fragment botmateriaal zijn aangetroffen (spoor 11 en 13 – 15). Deze vullagen worden doorsneden door een kuil, waarin resten bot, daklei en houtskool zijn aangetroffen (spoor 12). De kuil, vullagen en natuurlijke bodem worden afgedekt door een 50 tot 60 cm dik ophogingspakket van grijs, licht humeus dekzand (profiel 2.1 laag 7) met incidentele kiezelstenen, houtskoolresten en resten daklei. Dit is waarschijnlijk in één keer opgebracht. In tegenstelling tot het op vergelijkbare diepte aangetroffen ophogingspakket in werkput 1 is dit pakket van onder tot boven vergelijkbaar van kleur en humusgehalte en aan de bovenzijde scherp begrensd naar de bovenliggende, humeuze loop- of leeflaag. In dit ophogingspakket is een bodemfragment van een kan of pot met standring aangetroffen in pingsdorf-aardewerk uit de 12^e of eerste helft van de 13^e eeuw, een fragment daklei en fragment van een rundermetatarsus. Het voorkomen van baksteensporen in de onderliggende vullagen doet vermoeden dat de ophoging na 1200 heeft plaatsgevonden.

Het ophogingspakket wordt op ca. 2,60 m + N.A.P. afgedekt door een 10 tot 15 cm dikke laag zwart humeuze, modderige grond met diverse resten daklei, baksteenbrokken en aardewerk (profiel 2.1. laag 6). Onder de aardewerkresten is een tweede bodemfragment van pingsdorf-aardewerk uit de 12^e of eerste helft van de 13^e eeuw en een randfragment van een kan in protosteengoed-aardewerk uit de 13 eeuw. Verder is een fragment van een baksteen of daktegels geborgen met een vroeg aandoend, middeleeuws baksel, dat goed in de 13^e eeuw gebakken kan zijn. Het baksel vertoont enige gelijkenis met zeldzame voorbeelden van nog oudere bakstenen of daktegels uit de 9^e tot 12^e eeuw. Het aangetroffen fragment lijkt van een baksteen, maar zou ook van een minstens 4 cm dikke, vlakke daktegels naar Romeins model kunnen zijn. Ook is de helft van een bouwsteen in tufsteen geborgen met een breedte van 10,5 en een hoogte van 8 cm. Met deze maten kan de steen in metselwerk gecombineerd zijn met 13^e eeuwse bakstenen. De laag zou afkomstig kunnen zijn van de bodem van de nabijgelegen burchtgracht. Hij markeert in elk geval een onderbreking van de ophoging van het terrein. De laag was homogeen van onder tot boven lijkt niet eeuwenlang aan het oppervlak gelegen te hebben. Mogelijk kortstondig belopen, ontbreekt een duidelijke, compacte, ingelopen horizont.

De zwart humeuze laag wordt afgedekt door een tweede 60 cm dik ophogingspakket, bestaande uit drietot vier lagen gevlekt, lichtgrijs tot grijs-wit/beige dekzand, die in één ophogingscampagne kort na elkaar zijn opgebracht (laag 6). De bovenzijde van dit pakket ligt op 3,20 tot 3,30 m + N.A.P.

Aan de noordzijde van vlak 1c ligt deze ophoging (spoor 20) op 3,05 tot 3,00 m + N.A.P. over een laag oranje, verbrande leem (spoor 23). Deze harde, compacte, nog geen 10 cm dikke laag kan een leemvloer zijn geweest. Opmerkelijk is dat de laag van onder tot boven in gelijke mate verbrand is en spaarzame brokken houtskool bevat. Mogelijk is doelbewust verbrande leem gebruikt tegen optrekkend vocht. De laag ligt op donkerbruingrijs licht humeus zand met lei- en baksteenresten (spoor 24 en 25).

In het zuidelijk deel van vlak 1c wordt het ophogingspakket (spoor 20) doorsneden door een vierkante kuil van ca 70 x 70 cm, waarvan de wanden bekleed waren met een dunne laag venige plantenresten of beer (spoor 19). De kuil was gevuld met grijs, vervuild zand met brokjes leem en baksteen (spoor 18). Mogelijk fungeerde

de kuil als beerkuil onder een gemak. Ook kan de kuil in een ambachtelijk proces bijvoorbeeld als loog- of vollerskuil gefungeerd hebben.

Over het tweede ophogingspakket is in het zuidelijk deel van de sleuf een derde ophogingspakket opgebracht met een dikte van minstens 50 cm (profiel 2.1 laag 3). Dit bestaat uit bijna schoon, beige dekzand. De bovenzijde van dit pakket ligt op 3,75 tot 3,95 m + N.A.P. en is in vlak 1a blootgelegd als een strook of funderingsbed (spoor 39 en 41) ter weerszijden van de oost-west lopende baksteenfundering spoor 40. Anderhalve meter naar het zuiden is parallel daaraan een funderingssleuf of uitbraaksleuf in het schoonzandige ophogingspakket uitgegraven (profiel 2.1 laag 1). Deze liep tot aan de straat en was gevuld met grijs zand en veel gebroken bakstenen uit de late 19^e tot eerste helft van de 20^e eeuw. De fundering is uitgebroken voor de bouw van baksteenmuur spoor 36.

Afbeelding 3.4: Overzicht van werkput 2 zuidwaarts met op de voorgrond vlak 1b met roodverbrande haard spoor 33 en daarachter vlak 1c met de vierkante kuil spoor 18/19.

Ouder dan of gelijktijdig aan de twee oudere funderingen is een grote ingraving anderhalve meter ten noorden van fundering spoor 40. (profiel 2.1, spoor 50) Deze was minstens 1,5 bij 1,5 meter groot. De kuil snijdt zowel het derde ophogingspakket als het bovenste deel van het tweede ophogingspakket tot vlak boven de laag verbrande leem in vlak 1c (spoor 23) 65 cm onder de waargenomen bovenkant van de insteek. De bodem en het onderste deel van de wand was, net als bij de pal ten zuiden daarvan gelegen vierkante kuil spoor 18/19, bedekt met een dunne laag bruine beer- of plantaardige resten. In deze laag (profiel 2.1 laag 4) zijn verschillende kleine fragmentjes Siegburger steengoed uit de 14^e-15^e eeuw aangetroffen. Daarentegen is onderin de dunne, vrijwel schone zandlaag daaronder, direct op de laag verbrande leem, een fragment aangetroffen van een kan in Rijnlands steengoed met zoutglazuur uit de tweede helft van de 16^e of de 17^e eeuw. Het is onduidelijk of de enkele centimeters dikke laag beige, licht grijs gevlekt zand op de scherf bij de insteek van de kuil hoort (profiel 2.1 laag 9), bij het derde ophogingspakket (laag 3) of bij het daaronder

gelegen tweede ophogingspakket (laag 5). De ligging van de scherf direct op de verbrande leem doet het laatste vermoeden. In elk geval is de kuil spoor 50 na 1550 te dateren en zijn de kleine middeleeuwse steengoedscherfjes met de organische substantie secundair in de kuil terecht gekomen. Dit doet vermoeden dat de kuil eerder een ambachtelijke had, dan een functie als beerkuil onder een gemak. Voor het overige is de kuil opgevuld met gevlekt, grijs en licht geel zand met baksteenresten. Aan de straatzijde was de kuil en de onderliggende lagen in vlak 1c verstoord door latere ingravingen (spoor 21 en 22). Het overige deel was boven vlak 1 afgedekt resp. verstoord door zwarte, humeuze grond met onder meer een runderbegraaving en een pijpenkop uit de eerste helft van de 19^e eeuw (spoor 26 in vlak 1b).

Ten noorden van deze verstoring ligt in vlak 1b een komvormige haard of vloer van schuin tegen de rand liggende bakstenen met daarop hard, rood verbrande leem en houtskool (spoor 30). Deze haard ligt op een niveau van 3,70 m + N.A.P. ingebed in de bovenzijde van een laag sterk zandige, licht gele leem (spoor 27). Deze laag kan als bijbehorende vloer gediend hebben. De laag komt in hoogte en kleur overeen met de bovenzijde van het derde, schoonzandige ophogingspakket (laag 3 in profiel 2.1).

Over de vloerlaag en haard ligt grijs geel gevlekte, zandige leem en zand (spoor 29, 32, 34 en 46) waarin enkele op een rij liggende bakstenen zijn aangetroffen (spoor 47 in vlak 1a met de bovenzijde op 3,97 m + N.A.P.). Deze sporen zijn op hun beurt weer ouder dan de zwartzandige ingraving spoor 26 met een pijpenkop uit de eerste helft van de 19^e eeuw, en zwartzandige grond, humeuze grond met industrieel wit aardewerk uit de tweede helft van de 19^e eeuw (spoor 48, 45 en 49 in vlak 1a). In deze laatste grond is ook een grote smeedslak aangetroffen, evenals halfsteens funderingsmuren (spoor 43) en twee veldkeien (spoor 44 en 38), allen in vlak 1a tussen 3,95 en 3,80 m + N.A.P.. De beide veldkeien lagen op een onderlinge afstand van 3,5 m met de vlakke bovenzijde op 3,80 m + N.A.P. en kunnen als fundering of ondersteuning van een paal hebben gediend, die deel uitmaakte van een gebouwconstructie.

4 Synthese en beantwoording van de onderzoeksvragen

4.1 Synthese

In werkput 2 ten oosten van de straat is het terrein vanaf 2,25 meter onder het niveau van de huidige stoep na de 12^e eeuw in drie fasen met pakketten relatief schoon zand van elk 50 tot 60 cm dik 1,65 m opgehoogd tot ca. 3,75 m + N.A.P.. De datering van deze drie grote ophogingen lijkt te liggen tussen 1200 en ca. 1600 maar is onzeker omdat het weinige daarin aangetroffen vondstmateriaal met de grond van elders aangevoerd kan zijn. plaats te hebben gehad. Evenmin is duidelijk in hoeverre de ophogingsfasen door een langere periode gescheiden werden. Aanwijzingen daartoe ontbreken en duidelijke sporen van bebouwing en bewoning zijn met zekerheid alleen op en door het bovenste ophogingspakket vastgesteld, op zowel ca. 3,00 m + N.A.P. als ca. 3,70 m + N.A.P. Uitzondering daarop vormt een kuil onder de eerste ophoging op ca. 2,00 m + N.A.P.. Terwijl dit spoor in de eerste helft van de 13^e eeuw lijkt te dateren, zijn de sporen boven de drie zandige ophogingspakketten na 1550 te dateren.

Anders dan de drie eerste ophogingen is na 1850 een vierde ophogingspakket op meer onwillekeurige wijze ontstaan door intensieve bewoning van het plangebied.

Alleen in het noorden van de sleuf (vlak 1b) zijn sporen van bebouwing van vóór 1850 gevonden. Deze bestaan uit resten van een leemvloer met haard op ca. 3,70 m + N.A.P.. In de zuidhelft zijn alleen sporen aangetroffen die op achtererven verwacht kunnen worden. Deze bestaan uit diverse kuilen met uiteenlopende, deels mogelijk ambachtelijke functie. Daarnaast is een door mensen opgevulde, natuurlijke depressie aangetroffen.

De aanwezigheid van sporen op het niveau van een vondstlaag met 12^e en 13^e eeuws vondstmateriaal op ca. 2,60 m + N.A.P. tussen de eerste en de tweede ophoging, is niet vastgesteld in het ontsloten gedeelte. Tussen 3,80 en 4,00 m + N.A.P. zijn voornamelijk sporen aangetroffen van bebouwing na 1850. Op ca. 3,70 m + N.A.P. zijn op de bovenzijde van het derde, relatief schoonzandige ophogingspakket uiteenlopende sporen aangetroffen, die te dateren zijn tussen ca. 1550 en ca. 1850/1890. Tussen de laat 19^e tot vroeg 20^e eeuwse bebouwingsresten zijn resten van oudere bebouwing uit vermoedelijk de 19^e eeuw aanwezig, maar ook mogelijk nog oudere sporen, waaronder een leemvloer met bakstenen haard. De sporen op dit niveau liggen ca. 20 cm boven het geplande ontgravingsniveau van de bouwputten.

De genoemde oudere bewoningssporen reiken deels tot op diepte van ca. 3 m. + N.A.P.

Op het onderste niveau op ca. 2,00 m + N.A.P. onder de eerste grote ophoging is een kuil door een waarschijnlijk na 1200 dichtgegooide natuurlijke depressie gegraven. De humeuze vondstlaag op ca. 2,60/2,70 m markeert een mogelijk kortstondige onderbreking van enkele maanden tot enkele tientallen jaren tussen twee grotere terreinophogingen, die in de 13^e eeuw kan hebben plaatsgevonden. Het vondstmateriaal uit de 12^e en 13^e eeuw in de beide onderste niveaus kan secundair gedeponeerd zijn en wijst op bijzondere, stenen gebouwen in de omgeving, waarin al vroeg baksteen en tufsteen gebruikt is (kerk en/of burcht). Ook het aangetroffen aardewerk, hoe gering ook in aantal, afkomstig van geïmporteerde kannen, behoorde niet tot de gebruikelijke boereninventaris in die tijd.

De basis van het antropogene lagenpakket ligt ten westen van de weg op vergelijkbare diepte als in het oostelijk deel van het plangebied. De dikte van dit pakket, bij de straat ca. 2 meter, neemt westwaarts snel af. Relevante archeologische sporen van vóór 1850 zijn aangetroffen tussen 2,90 en 3,55 m + N.A.P.. Deze bestaan uit de westelijke rand van diverse leemvloer-niveaus. De horizontale spreiding van deze archeologische resten is beperkt tot een strook van 7 meter lengte en 1,5 tot 3 meter breedte in de noordoosthoek van het westelijk deel van het plangebied. Daterend vondstmateriaal ontbreekt. De datering zal te vergelijken zijn met die van op vergelijkbare diepte aangetroffen resten ten oosten van de weg. Historisch kaartmateriaal maakt een datering vóór 1811-1832 zeker en doet een datering vóór 1650 vermoeden.

Boven en westelijk naast dit sporenniveau liggen ophogingen van na 1850. Daaronder ligt, vergelijkbaar met het oostelijk deel van het plangebied, een 50 tot 60 cm dik, relatief schoon zandig ophogingspakket. Ook daarvan is de datering onbekend en te herleiden uit vergelijking met werkput 1 ten oosten van de weg.

Onder het ophogingspakket zijn geen sporen aangetroffen en de kans daarop lijkt beperkt. Het natuurlijke zanddek ontbreekt en de top van de keileem ligt direct onder de antropogene lagen, duidelijk hoger dan 10 meter zuidoostelijk in werkput 2. Een natuurlijk zanddek kan verwijderd zijn ten behoeve van infrastructurele werkzaamheden voor bijvoorbeeld de burchtaanleg. Een eventueel sporenniveau van de oudste nederzetting zou daardoor op zijn minst deels verdwenen zijn. Een zanddek kan ook van nature ontbroken hebben. Het oorspronkelijk oppervlak lijkt hoe dan ook richting burchteiland opgelopen te hebben en droger te zijn geweest. Dit strookt met de hypothese, dat de oudste nederzetting ter weerszijden van de kerk op de rand van het keileemplateau gelegen heeft ten noordwesten van het plangebied.

Ook op de hoogtekkaart, gebaseerd op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is een noordwestwaarts oplopen van het oppervlak herkenbaar ter plaatse van het onderzoeksgebied.²¹ Op deze kaart is ook een ringwalvormige verhoging rond de haven c.q. voormalige burchtgracht te zien. Deze kan het restant zijn van een natuurlijke keileembult, die in het centrum ten behoeve van de burchtaanleg afgegraven en verlaagd is. Het kan ook het overblijfsel zijn van een door mensen opgeworpen ringvormige wal. In het laatste geval stelt zich de vraag naar de redenen daartoe. De wal kan als onderdeel van de burchtaanleg rond de gracht zijn opgeworpen. In de 12^e en 13^e eeuw was het niet ongebruikelijk dat rond een cirkelvormig tot ovaal burchteiland meerdere concentrische grachten aangelegd werden met tussenliggende wallen. Diverse steunpunten van de bisschop van Utrecht in het Oversticht zijn volgens dit principe aangelegd. Ook de kort na 1204 aangelegde burcht in het niet ver van Vollenhove gelegen Kuinre bevatte meerdere concentrisch rond een min of meer cirkelvormig burchteiland gelegen grachten. Deze burcht is, net als die van Vollenhove in de tweede helft van de 12^e eeuw gesticht als steunpunt van de bisschop van Utrecht.²²

Het plangebied ligt op het traject van de op de hoogtekkaart te herkennen ringwalvormige verhoging. De in het plangebied aangetroffen, dikke, schoonzandige ophogingspakketten kunnen deel uitmaken van een aarden wal, die bij een ombouw of nieuwbouw van de burcht in de 13^e eeuw is opgeworpen. Een datering rond 1200, in de zelfde periode als de herbouw van de burcht van Kuinre, zou passen bij het in de wal aangetroffen aardewerk. Baksteen of in klei gebakken dakbedekkingsmateriaal, zoals aangetroffen, was echter vóór 1225/1230 hoogst uitzonderlijk in Nederland. De Utrechtse bisschop kan daarover beschikt hebben. De opgravingsvondsten in de Grote Kerk te Vollenhove wijzen op een bijzondere status van het daar blootgelegde, 12^e eeuwse kerkgebouw. Waarschijnlijk aangelegd in de eerste helft van de 13^e eeuw, lijkt de veronderstelde wal in de 16^e eeuw buiten functie te zijn geraakt en deel uit zijn gaan maken van de erven langs het Kerkplein. Van daaruit kunnen achterbouwsels en bijgebouwen op de wal of het talud zijn gebouwd, die niet op de historische kaarten staan aangegeven. Dit proces is vermoedelijk gepaard gegaan met enige mate van verval geleidelijke aftopping en opvulling van lagere delen. Het feit dat de wal ter plekke van het plangebied niet op de kaart van staat aangegeven, doet vermoeden dat dit zich vóór ca. 1575 heeft voltrokken.

Desondanks lijkt het veronderstelde wallichaam in het oostelijk deel van het plangebied in het zuidelijk deel van werkput 2 met drie ophogingspakketten over een hoogte van 1,65 m in de bodem bewaard zijn gebleven tussen 2,10 m en 3,75 m + N.A.P.; in het uiterste zuiden van de sleuf zelfs tot 3,90 m + N.A.P.. Tien meter naar het noordwesten zou de wal in het westelijk deel van het plangebied slechts een dikte van 70 cm hebben gehad met slechts één ophogingspakket. De humeuze bovenlaag op dit pakket zou kunnen corresponderen met de vondstrijke humeuze laag tussen het eerste en tweede ophogingspakket in het zuiddeel van werkput 2. De laag verbrande leem, die in beide werkputten op 3,05 m + N.A.P. op stratigrafisch vergelijkbare positie is aangetroffen over een humeuze laag, kan ook deel uit gemaakt hebben van de walophoging. De

²¹ Bongers 2010, fig. 3.

²² <http://www.kasteleninoverijssel.nl/pages/kuinre.htm>

baksteenresten, aangetroffen in de vulling van de natuurlijke depressie onder de ophogingspakketten geven aanleiding tot het vermoeden dat ook de opvulling van die depressie deel uitmaakte van het opwerpen van de mogelijke wal. Dat zou wel de vraag oproepen naar de functie van de kuil die onder de wal is gegraven en weer dichtgeworpen tussen de opvulling van de depressie en het opbrengen van de het eerste zandpakket van de wal. De kuil ligt strategisch onder het vermoede midden van de wal dwars over de depressie. Het is niet ondenkbaar dat de kuil verband houdt met een ritueel ter bescherming van de wal of de daarmee aangeduide grens, zoals de begraafing van een offerdier.

De exacte begrenzing en oriëntatie van het wallichaam binnen het plangebied buiten de onderzochte ontsluitingen is onduidelijk. De verspreiding van zwartzandige ingravingen of opvullingen langs de (noord)westzijde van werkput 2 en aanwezigheid van relatief schone zandlagen tot ca. 3,70 m + N.A.P. over de hele lengte in het midden van de sleuf doet vermoeden dat de wal overeenkomstig de verwachting in noord-zuidelijke richting over het terrein loopt nagenoeg parallel aan de weg met een lichte afwijking in noordoost-zuidwestelijke richting ten opzichte van de as van proefsleuf 2. Binnen het plangebied kan de opbouw, aard, datering en waardering van het bodemarchief buiten het wallichaam sterk afwijken van aangetroffen deel.

De hypothese dat het wallichaam als onderdeel van de burchtaanleg is opgeworpen, roept nieuwe vragen op. Het impliceert dat rond de buitenzijde van de wal een tweede gracht of greppel gelegen heeft. Daarvoor is tussen de Grote kerk en de burchtgracht niet voldoende ruimte. Wal en gracht zouden dan om de kerk heen hebben gelopen.

Ook is nog niet vastgesteld dat het westelijk talud een oostelijke tegenhanger heeft, zodat uitgesloten kan worden dat sprake is van schoonzandige terreinophogingen, bijvoorbeeld ten behoeve van zuidelijk van het plangebied gelegen havezathe de Plattenburg. Deze is rond 1600 aangelegd op het veronderstelde waltracé: precies in de periode waaruit de boven op of -in de ophoging aangetroffen steengoedscherf stamt. Merkwaardig blijft verder dat de verbrande leemlaag in beide werkputten op de zelfde hoogte ligt en de waargenomen resp. te reconstrueren helling van het westtalud voor een verdedigingswal nogal flauw is.

4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

In het programma van Eisen zijn de volgende onderzoeksvragen gesteld:

Zijn er archeologische resten aanwezig in het plangebied?

- Zo ja, wat is de exacte locatie?
- Zo ja, wat zijn de begrenzingen?
- Op welke diepte liggen de aangetroffen archeologische resten, grondsporen en materiaal?
- Zo ja, wat is de exacte datering?
- Zo ja, wat is de aard van de aangetroffen resten, grondsporen en materiaal?
- Zo ja, geef een indicatie van de fysieke kwaliteit van de aangetroffen resten, grondsporen en materiaal.
- Zo ja, wat is de relatie van de aangetroffen resten met de omgeving?
- Zo ja, wat was de functie van de aangetroffen resten (bv. stadsboerderij)

Binnen het plangebied zijn mogelijk de resten aangetroffen van een aarden wallichaam, dat waarschijnlijk in de eerste helft van de 13^e eeuw is opgeworpen. Dit wallichaam zou deel uitgemaakt hebben van een stelsel van grachten en wallen rond de burcht. Alleen het noord-zuid georiënteerde westtalud van de ophoging is vastgesteld in het westen van het plangebied vanaf ca. 5 meter ten oosten van de weg. De oostelijke begrenzing is onbekend, zodat de breedte van het mogelijke wallichaam onbekend is en een grootschalige terreinophoging ten behoeven van bijvoorbeeld de aanleg van de havezathe de Plattenburg rond 1600 niet uitgesloten kan worden.

De top van het talud doorkruist het plangebied op een afstand van ca. 5 meter ten oosten van de weg. De basis van de ophoging ligt ca. 2,20 m onder het huidige stoepniveau op ca. 2,0 m + N.A.P. De top is ca. 5 m ten oosten van de weg in werkput 2 vastgesteld op 3,75 m tot 3,95 m + N.A.P., resp. 45 tot 25 cm onder het huidige stoepniveau. Circa elf meter naar het westen is de top van de ophoging in werkput 1 waargenomen op 3,05 m + N.A.P. Uitgaande van een symmetrische opbouw zou de basis van een eventuele wal in nagenoeg het hele plangebied te verwachten zijn. Langs de westrand van het plangebied gaat het talud vermoedelijk rond ca. 7 m ten westen van de weg over in het huidige haventalud. De ophoging bestaat hoofdzakelijk uit relatief schoon dekzand, met plaatselijk een laag zwart humeus zand en verbrande leem. Indien inderdaad sprake is van een verdedigingswal doet de verhouding van de resterende hoogte ten opzichte van de waargenomen breedte vermoeden dat een groot deel van de wal boven het huidige maaiveld verdwenen is. Onder het huidige maaiveld is het wallichaam of ophogingspakket goed geconserveerd, slechts in beperkte mate oppervlakkig aangetast door latere ingravingen en deels afgedekt met latere ophogingen ter egalisatie van het terrein.

Op en in de top en de flank van het wallichaam of ophogingspakket zijn sporen van bewoning en bebouwing aangetroffen van na ca. 1550 tot heden. Ten oosten van de weg liggen deze sporen tussen 3,70 m en 3,0 m + N.A.P.; ten westen van de weg tussen 3,55 en 3,0 m + N.A.P. Sporen van bebouwing van vóór 1850 lijken zich ten oosten van de weg tot de noordelijke helft van het plangebied te beperken en ten westen van de weg tot een 7 meter lange en anderhalve meter brede strook in de noordoosthoek. Deze sporen bestaan uit resten van enkele leemvloer-niveaus en een met baksteen beklede haard. Het zijn overblijfselen van huizen en/of bijgebouwen in houtskeletbouw aan de achterzijde van de bebouwing langs het Kerkplein, de voormalige "Markt". Funderingssleuven, poeren, balkindrukken of andere resten van opgaande constructies zijn niet gevonden. Aan de oostzijde van de weg lijken de resten ondanks hun ondiepe ligging redelijk goed geconserveerd, onder meer omdat zij afgedekt zijn door latere bebouwing met overwegend lichte en ondiepe funderingen en nauwelijks onderkeldering. Ten westen van de weg zijn de bebouwingsresten alleen in de meest noordelijke zeven meter goed geconserveerd door afdekking door latere ophogingslagen. Ten zuiden daarvan zijn alle eventuele sporen door latere kelders en de sloop daarvan verdwenen.

In het oostelijk deel van het plangebied zijn ten zuiden van de bebouwingssporen achtererf-verschijnselen aangetroffen in de vorm van een tweetal kuilen waarvan de bodem en de wanden bekleed waren met een dunne laag beer of vergane plantenresten. Deze kuilen waren verschillend van afmeting en kunnen een verschillende functie hebben gehad hadden, zoals beerkuil onder een gemak of een ambachtelijke functie, zoals een looi- of vollerskuil.

5 Archeologische waardering en selectieadvies

5.1 Waardering volgens specificatie VS 06

Om tot een afgewogen oordeel te komen over de archeologische waarde van een archeologisch interessante locatie dient volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie een vastomlijnde procedure te worden gevolgd. Eerst dient een standaard scoringstabel ingevuld te worden. Aan de hand van een aantal parameters, te weten beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit, wordt de score bepaald.

Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder) voor beleving en fysieke kwaliteit, wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bekijken of de vastgestelde vindplaatsen behoudenswaardig zijn. Indien te verwachten is dat op één van deze criteria hoog wordt gescoord, worden de archeologische vindplaatsen behoudenswaardig geacht. De wijze waarop deze waardering tot stand is gekomen is terug te vinden op de website van de SIKB (www.SIKB.nl).

Binnen het plangebied zijn twee verschillendsoortige overblijfselen aangetroffen uit verschillende perioden en op verschillende diepten. Deze zullen afzonderlijk gewaardeerd worden.

Mogelijk wallichaam uit de middeleeuwen

Bij de waardering is uitgegaan van de interpretatie van de aangetroffen ophoging als een 13^e eeuwse burchwallichaam omdat de kans daarop groot is.

Beleving

Bij beleving gaat het om zichtbare monumenten waarbij de criteria schoonheid en herinnering gebruikt worden. Het veronderstelde wallichaam is slecht herkenbaar vanaf de grond, zij het als talud van het havenbekken. Daarom zijn deze criteria hier niet toegepast.

Fysieke kwaliteit

De gaafheid is redelijk aangezien enerzijds mogelijk een aanzienlijk deel van de veronderstelde wal boven het huidige maaiveld verdwenen is. Anderzijds is de aangetroffen ophoging onder het huidige maaiveld relatief intact is en top en talud slechts beperkt door latere ingraveningen oppervlakkig zijn aangetast. De conservering is goed.

Inhoudelijke kwaliteit

Binnen de inhoudelijke kwaliteit staan vier criteria centraal: zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde en representativiteit. Een tot bijna twee meter hoog geconserveerd aarden burchwallichaam uit de late middeleeuwen is niet uniek maar wel zeldzaam in Nederland. Mede daarom zou het mogelijke wallichaam een hoge informatiewaarde hebben, niet alleen voor de stadsgeschiedenis maar ook op nationaal niveau voor de kennis van middeleeuwse burchten. Als onderdeel van het burchtcomplex met een belangrijke rol binnen het grotere geheel van de stadskern is de ensemblewaarde hoog. Over de representativiteit kunnen aan de hand van het huidige onderzoek geen uitspraken gedaan worden. Het aantal vergelijkbare monumenten is relatief klein. Ook een grootschalige, schoonzandige terreinophoging zou een hoge informatie- en ensemblewaarde hebben op lokaal niveau. De zeldzaamheid en representativiteit zijn beiden als gemiddeld tot iets boven gemiddeld in te schalen.

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Haven 27-29 te Vollenhove
Kenmerk : S100199

Op basis van het bovenstaande kunnen de aangetroffen ophogingen, zowel in het geval van een terreinophoging als in het geval van een burchtwal, als behoudenswaardig geklassificeerd worden.

Post-middeleeuwse bewoningsresten.

Beleving

Aangezien geen zichtbare monumenten zijn aangetroffen zijn de belevingscriteria niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

De fysieke kwaliteit van de postmiddeleeuwse resten is normaal tot matig. Ten westen van de weg zijn eventuele resten grotendeels verstoord door later kelders, ten oosten van de weg zijn zij in beperkte mate aangetast door latere funderingen. De conservering van de resten is door het ontbreken van balkindrukken, poeren en andere sporen van opgaande constructies matig vergelijken met elders aan te treffen resten.

Inhoudelijke kwaliteit

De zeldzaamheidswaarde van de bewoningsresten is laag. Zowel leemvloeren als met beer- of plantenresten beklede kuilen uit de Nieuwe tijd zijn allerm minst zeldzaam. De informatiewaarde is navenant laag, mede door de matige conservering. De ensemblewaarde is eveneens laag. De resten zijn niet karakteristiek voor het bijzondere karakter van Vollenhove als stad van aristocratische paleizen en lijken niet uit een bloeiperiode van de stad te stammen, maar uit een periode van stagnatie en verval. De representativiteitswaarde is daarom evenmin hoog.

Op basis van het bovenstaande kunnen de aangetroffen postmiddeleeuwse bewoningsresten als niet behoudenswaardig geclassificeerd worden. Daarentegen kunnen eventuele beerputten met goed geconserveerde, primaire vulling wel een hoge informatiewaarde hebben ten aanzien van de contemporaine leefomstandigheden in Vollenhove.

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Haven 27-29 te Vollenhove
Kenmerk : S100199

5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07.

Binnen de grenzen van het plangebied bevindt zich een behoudenswaardige terreinophoging en mogelijk burchwallichaam. Aanbevolen wordt een non-destructief onderzoek in te (laten) stellen naar dit mogelijke wallichaam ten einde beheer- en inrichtingsmaatregelen te nemen ter fysieke bescherming in het geval dat vastgesteld wordt dat sprake is van een 13^e eeuwse burchwal, als onderdeel van de burchtaanleg het daadwerkelijk om een te omzorgende beheer het wallichaam *in situ* te behouden door middel van fysieke bescherming door. Zolang fysieke beschermingsmaatregelen niet van kracht zijn wordt aanbevolen de terreinophoging in situ te behouden en bodemingrepen die het mogelijke wallichaam verder aantasten zoveel mogelijk te vermijden. Waar dat niet mogelijk wordt aanbevolen het aan te tasten deel *ex situ* veilig te stellen door middel van een definitieve opgraving van het te verstoren gedeelte. Daarbij behoeft het begrip verstoring in dit geval enige nuancering. Het verlies aan waarde van het ophogings- of wallichaam door aantasting binnen het plangebied wordt mogelijk beperkt doordat slechts een klein deel van het veronderstelde wallichaam binnen het plangebied ligt. Daarnaast is de bovenzijde van het aanwezige deel niet gaaf door aantastingen van beperkte omvang en diepte en is dit vermoedelijk niet de oorspronkelijke bovenzijde van een eventuele wal.

Om die redenen wordt aanbevolen bouwen op palen binnen het plangebied onder bepaalde voorwaarden toe te staan, waarbij een hoge palendichtheid en hei- en gietpalen vermeden dienen te worden. Voor het uitgraven van bouwputten tot de geplande diepte van 3,49 m + N.A.P. ten oosten van de weg "Haven" wordt archeologische begeleiding onder protocol opgraven aanbevolen. Wanneer daarbij beerputten aangetroffen worden die onder het ontgravingsniveau door een paal geraakt worden, is het palenplan aan te passen of de beerput volledig op te graven.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectie-advies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit selectieadvies nog niet betekent dat er al bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen worden getoetst door de bevoegde overheid (Gemeente Steenwijkerland), die op basis van het uitgebrachte advies een selectiebesluit zal nemen. Geadviseerd wordt daarom om contact op te nemen met de Gemeente Steenwijkerland.

Er is getracht een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat men bij bodemverstorende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden. Mochten er tijdens de geplande werkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan geldt conform artikel 53 van de Monumentenwet 1988 een meldingsplicht bij de bevoegde overheid, de Gemeente Steenwijkerland.

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Haven 27-29 te Vollenhove
Kenmerk : S100199

Literatuur

- Bakker de, H en J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus*. Staring Centrum, Wageningen.
- Bongers, J.M.G., 2010, Vollenhove, Haven 9 & 11 (Gemeente Steenwijkerland, Ov.) Een inventariserend Archeologisch Veldonderzoek (Steekproefrapport 2010-04/02), Zuidhorn.
- Emaus, A.A.G., A. Buesink & H. Kremer. 2004, *Inventariserend Veldonderzoek (IVO), Haven 27, 28 en 29 te Vollenhove*, (Synthegra-Rapport 174115), Zelhem.
- Halbertsma, H., z.j., *Vollenhove's oudste historie in het licht der kerk-opgravingen*, in: M.C. Verhoeven-Zwaan (eind-red.), *De Grote Kerk van Vollenhove door de eeuwen heen...*, z.p., 13-23.
- Olde Meijerink, L.H.M., 1985, *Het ontstaan en de ruimtelijke ontwikkeling van Vollenhove*, in: V.T. van Vilsteren & D.J. de Vries, *Van Beek en land en mensenhand*, Utrecht. 101-118.
- Mooijweer, J., 2007, *Vollenhove, stedelijk verblijf van bisschop, ridder en visser*, in: Overijsselse Historische Bijdragen 122, 2007, 149-157.
- Mulder de, E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten
- Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *NEN 5104: Geotechniek - Classificatie van onverharde grondmonsters.*, Delft.
- Nieuwenhuis, M., 2010: *PvE Steenwijkerland, Vollenhove, Haven 27-29*.
- Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.2*. SIKB, Gouda.
- Topografische dienst, 1998: *Top25 raster*

Bijlagen:

Bijlage 1: Puttenkaart

Puttenkaart

Haven 27, 28 en 29 te Vollenhove

schaal: 1:100

Legenda

Vlakken		
	1a	3,05 Hoogte (in m. +NAP)
1, niveau 1	1b	
1, niveau 2	1c	
1, niveau 3	1d	

S100199 IVO-P_15112010_JH_1.0

521680

521670

Haven

Werkput 1

Werkput 2

0 1 2 4 Meter

192910

192920

Bijlage 2: Allesporenkaart

Allesporenkaart

Haven 27, 28 en 29 te Vollenhove

schaal: 1:100

Legenda

- ▲ Vondst
- Ligging profiel
- Vlaktekening

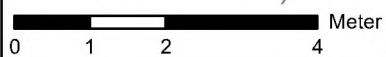
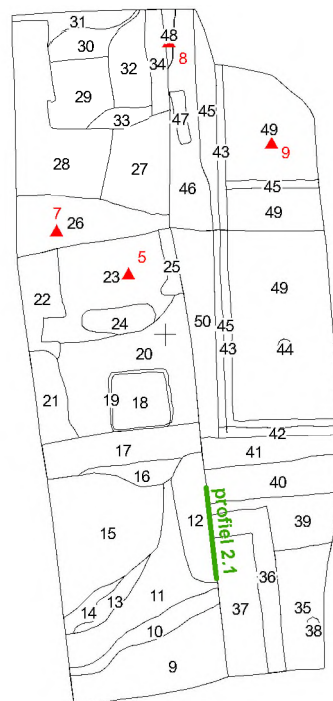
S100199 IVO-P_15112010_JH_1.0

521680

521670

Haven

192910

192920

Bijlage 3: Profieltekeningen

Profielen

Haven 27, 28 en 29 te Vollenhove

schaal: 1:50

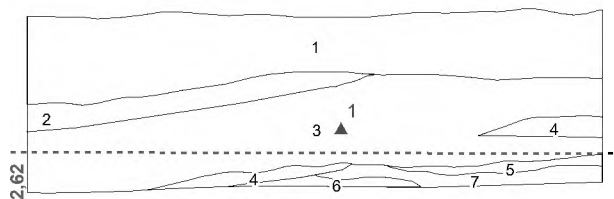
Legenda

- ▲ Vondst
- Hoogtelijn (in m. +NAP)
- Profieltekening

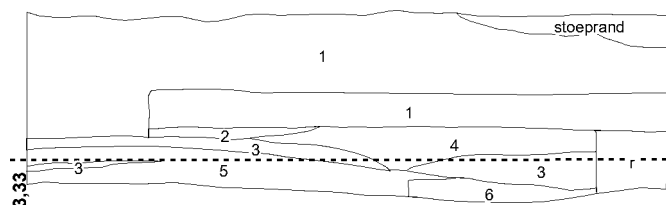
S100199 IVO-P_15112010_JH_1.0

Werkput 1

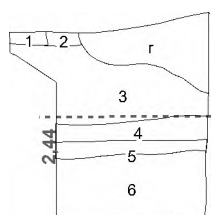
profiel 1.1

profiel 1.2

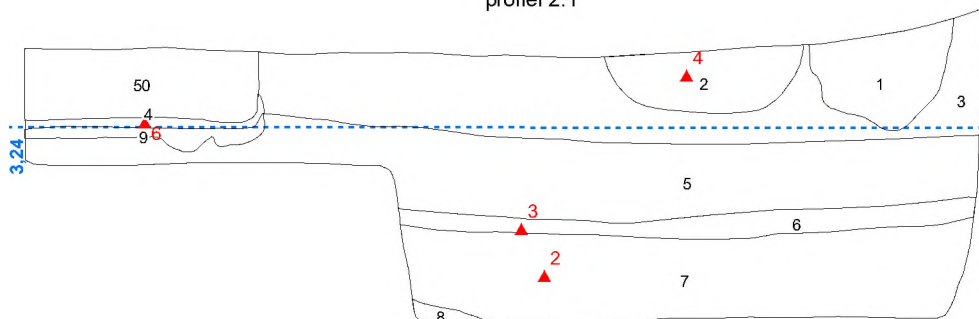

profiel 1.3

Werkput 2

profiel 2.1

Bijlage 4: Vondstdeterminatielijst

S100199 Haven 27-29 te Vollenhove																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
-----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--